Głos znad Niemna

Pismo Związku Polaków na Białorusi • Rok wydania IV • 24 - 30 maja 1993 r. • nr 21 (55) cena 3 rb.

Czym jest dla mnie POLSKA?

Polska dla Białorusi, to kraj przyjązny i wyrozumiały.

Czym więc jest dla mnie Polska? Na to proste na pozór pytanie nie mogę odpowiedzieć bez wzruszenia, bez powrotu do historii, do korzeni.

Polska - moja miłość, kraj moich marzeń!

Urodziłam się, wychowałam i wyrosłam w środowisku Polaków. Otaczały mnie polskie nazwiska, imiona, obyczaje i Kościół.

Władza radziecka odebrała Polakom co się dało: ziemię, mowę, gospodarkę, a więc większość rzeczy niezbędnych człowiekowi. Nie była natomiast w stanie zabrać tego co ofiarował człowiekowi Bóg - duchowość. Dorośli, ludzie w starszym wieku, w tym moja mamusia i krewni regularnie uczęszczali do kościoła.

Ksiądz-prałat Piotr Bartoszewicz służył w miasteczku Żołudek ponad 25 lat. Dzieci musiały chodzić do kościoła pokryjomu, ponieważ pilnowano nas i mieliśmy nagonkę, nieprzyjemności od nauczycieli. Pamiętam, że chłopca, który służył do mszy, wydalono ze szkoły. Ojciec jeździł w tej sprawie aż do Moskwy.

ciąg dalszy na str. 4

PARTIE i ruchy polityczne

Część III

ZJEDNOCZONA AGRARNO-DEMOKRATYCZNA PARTIA BIAŁORUSI została zarejestrowana 13.07.1992 r. Głównym celem tej organizacji politycznej jest dążenie do wszechstronnego zreformowania systemu społeczno-politycznego w oparciu o zasady socjalizmu demokratycznego. Partia pragnie stać się wyrazicielką i obrońcą praw politycznych, obywatelskich i ekonomicznych pracowników kompleksu rolniczo-przemysłowego.

Zdaniem ZADPB powinien być zachowany priorytet rolnictwa w stosunku do innych gałęzi gospodarki narodowej. Muszą być również stworzone jednakowe warunki rozwoju wszystkich form własności i form gospodarowania w kompleksie rolniczo-przemysłowym.

Socjalną bazą partii powinni być przedstawiciele inteligencji wiejskiej, pracownicy przedsiębiorstw przemysłu przetwórczego, zakładów przemysłu spożywczego, pracownicy i absolwenci wyższych szkół rolniczych.

Członkiem ZADPB może być każdy obywatel Republiki Białoruś, który ukończył 18 lat.

SOBÓR SŁOWIAŃSKI "BIAŁA RUŚ" został zarejestrowany 4.09.92 r. Głównym celem ten niezależnej partii politycznej jest obrona interesów słowiańskich - zaspokojenie potrzeb oraz dążeń Słowian do zajęcia odpowiedniego miejsca w społeczności światowej. Sposobem osiągnięcia tego celu powinno stać się zjednoczenie wszystkich narodów słowiańskich wokół tradycyjnych wartości cywilizacji słowiańskiej. Partia pragnie również wpływać na odrodzenie i rozwój świadomości oraz religii prawosławnej w Republice Białoruś.

Swoją misję historyczną organizacja ta widzi w rozpowszechnieniu wielowiekowych wartości słowiańskich: priorytetu ducha nad materią, harmonijnego współistnienia interesu narodowego i osobistego. Jest ona także zwolenniczką ekonomiki wielowarstwowej i zacieśnienia współpracy gospodarczej między narodami słowiańskimi.

Członkiem partii może być obywatel RB, który jest świadomy swojej przynależności do wspólnoty słowiańskiej.

Zdaniem Soboru każdy naród i każda religia mają prawo na ukształtowane w procesie historycznym współistnienie na zasadach partnerstwa i proporcjonalnego przedstawicielstwa.

ciąg dalszy na str. 2

PROGRAM Związku Polaków na Białorusi

zamieszczmy na str. 3 -4

ODEZWA II Zjazdu ZPB do Polaków, Białorusinów i obywateli innych narodowości

My, delegaci II Zjazdu Polaków na Białorusi, potwierdzamy swoje przywiązanie do ideałów przyjaźni, braterstwa i współpracy pomiędzy wszystkimi narodami Białorusi.

Uważamy, że wszystkie narody Białorusi powinny mieć równe prawa i możliwości dla swego odrodzenia narodowego.

Potwierdzamy, że głównym celem Związku Polaków na Białorusi jest odrodzenie polskiego języka ojczystego I kultury.

To nasze dążenie jest oparte na naturalnym prawie każdego człowieka i narodu i nie stanowi przeszkody, a tym bardziej zagrożenia dla odrodzenia białoruskiego, ani odrodzenia innych narodowości Republiki.

Wzajemne poszanowanie narodów Białorusi powinno być oparte na poszanowaniu praw każdego narodu, w tym prawa do odrodzenia narodowego.

My - Polacy wnosimy swój wkład w ekonomiczny i gospodarczy rozwój państwa białoruskiego i uważamy, że jesteśmy jego współgospodarzami. Popieramy dążenie narodu białoruskiego do swego odrodzenia narodowego i budowy suwerennego, opartego na prawie państwa.

Zwracamy się do Polaków, mieszkających na Białorusi, o zachowanie swych tradycji narodowych i religijnych, aktywny udział w odrodzeniu języka ojczystego i kultury, czynne uczestnictwo w procesie demokracji państwa białoruskiego.

Opowiadamy się za nowymi ocenami przeszłości historycznej; historia powinna zbliżać narody, a nie dzielić je.

Odezwa przyjęta na II Zjeździe Polaków na Białorusi 24 kwietnia 1993 r.

Jak zdobyć przyszłość?

Jednym z poważnych zadań Zjazdu była dyskusja nad Statutem organizacji. W tej kwestii zostało zgłoszonych 5 poprawek, precyzujących jego poszczególne punkty. Autorem podstawowej był wiceprezes Brzeskiego Oddziału - ks. Zbigniew Karolak:

- Od wieków głównymi hasłami Polaków są "Bóg-Honor-Ojczyzna". Biorąc do ręki projekt Statutu nie można znaleźć zdania, które by określało ideową, chrześcijańską drogę rozwoju Związku. Jako członek Komisji Statutowej składam wniosek o uwzględnienie w rozwoju organizacji ducha wartości chrześcijańskich.

Sala jednomyślnie zaakceptowała wprowadzenie wszystkich poprawek do Statutu.

25 kwietnia II Zjazd kontynuował obrady. Przewodnicząca Komisji Programowej - Barbara Fustoczenko przedstawiła przyszły Program ZPB, który - po zgłoszeniu kilku drobnych poprawek - został przyjęty jednogłośnie.

Następnie dokonano wyborów Komisji Rewizyjnej, Statutowej oraz Rady Naczelnej Związku, jako ciała uchwałodawczego.

W skład Rady weszli:

Tadeusz Gawin, Czesław Bieńkowski, Wiktor Hołownia, Stanisław Kiczko, Bożena Buraczewska, Tadeusz Malewicz, Ryszard Kacynel, Stanisław Sienkiewicz, Stanisław Piełuć, Jan Trzeciak, Antoni Filipczuk, Teresa Siliwończyk, Teresa Kryszyn, Tadeusz Tarasiewicz, Alicja Gaustowa, Laura Michajlik, Eugeniusz Skrobocki, Alina Kiziukiewicz, Anna Sadowska, Jerzy Januszko, Walentyna

ciąg dalszy na str. 4

PARTIE i ruchy polityczne

ciąg dalszy ze str. 1

Na terenie zamieszkałym przez mniejszości miejscowe organy władzy powinny włączyć języki, którymi posługuje się mniejszość w sferę oficjalnego komunikowania się między ludźmi. Rodzice sami powinni decydować w jakim języku ma się odbywać edukacja ich dzieci.

Każdy naród i jego kultura, od wielu wieków obecne na ziemiach białoruskich, mają prawo do swobodnego współistnienia i rozwoju.

BIAŁORUSKI KONGRES NAUKOWO-PRODUKCYJNY został zarejestrowany 22.10.1992 r. Jest to partia polityczna, której bazę socjalną stanowić powinni uczeni, inteligencja techniczna i twórcza, przedsiębiorcy, działający w sferze produkcji i nauki. Organizacja ta dąży do zbudowania cywilizowanego państwa prawa, przeprowadzenia radykalnych ekonomicznych i demokratycznych reform, skierowanych na stworzenie każdemu człowiekowi dostatnich warunków życia.

Najwyższą wartością dla BKNP jest wolny obywatel-profesjonalista w wolnym społeczeństwie. Główną wartością społeczną jest rodzina, od której zależy przyszłość narodu i państwa. Zdaniem partii prawo i sprawiedliwość powinny być jednakowe dla wszystkich. Przedsiębiorczość jest jedynym normalnym zachowaniem się człowieka.

Członkiem partii mogą być wszyscy obywatele Białorusi. BKNP opowiada się za współpracą wszystkich narodów Republiki, pragnie wyrażać interesy wszystkich obywateli, niezależnie od narodowości, religii, pozycji społecznej i wykształcenia. Najwyżej ceni w obywatelach talent i profesjonalną kompetencję.

PARTIA ZIELONYCH BIAŁORUSI została zarejestrowana 1.02.1993 r. Jest to organizacja polityczna, która została stworzona w celu zjednoczenia wszystkich tych, którym na sercu leży poprawa sytuacji ekologicznej kraju, ochrona środowiska naturalnego. PZB pragnie wpływać na zmniejszenie szkodliwości technologicznych procesów produkcji, zahamowanie działalności, która wpływa na degradację środowiska naturalnego. Partia proponuje zorganizowanie banku informacji o sytuacji ekologicznej, dąży do uformowania w społeczeństwie kultury ekologicznej.

Podstawowym prawem każdego człowieka jest prawo do zdrowego życia w niezanieczyszczonym środowisku. Pierwszym krokiem na drodze do harmonijnego współistnienia człowieka i przyrody powinny stać się humanizacja, demokratyzacja, deideologizacja i demilitaryzacja społeczeństwa.

Prawa mniejszości nigdy nie powinny być naruszane przez większość. W procesie podejmowania decyzji należy zapoznać się ze wszystkimi alternatywnymi wariantami projektów w celu osiągnięcia zgody między grupami społecznymi i consensusu.

AGNIESZKA ZALESKA
LESZEK RATAJCZAK

Po przeczytaniu artykułu w "Głosie znad Niemna" "Co to znaczy studiować w Polsce" jestem zaskoczony i po prostu szkoda mi tych studentów, którzy - jak pisze Natalia Głowacka - czują się samotni i wyobcowani na swej uczelni, odczuwają dystans w stosunku do siebie, są jakby uważani przez studentów z Polski za ludzi drugiej kategorii.

Ze wstydem przeczytałem narzekanie z powodu niskich stypendiów i braku pieniędzy na poszczególne rzeczy. Znam dobrze realia życia studenckiego, bo sam studiuję w Polsce na Uniwersytecie im. M. Kopernika w Toruniu. Dlatego z wieloma wypowiedziami autorki artykułu nie mogę się zgodzić.

Co to znaczy studiować w Polsce?

MOJE VETO
Materiał dyskusyjny

Prawdą jest, że świadomość historyczną niektórym studentom z Polski też trzeba przywracać i pogłębiać, bo wielowiekowa historia RP, niestety, kończy się dla nich na Bugu. Tak samo trzeba dużo pracować z niektórymi naszymi studentami, aby osiągnęli oni odpowiedni poziom wiedzy i pogłębili swą świadomość. Ale skąd mogą być dobre wyniki, jeżeli zamiast wziąć książkę, pójść do czytelni, student - jak pisze autorka artykułu - idzie pracować do jakiejś firmy lub dogląda dziecko?

Studiowanie nie polega tylko na chodzeniu na wykłady i ćwiczenia. Uniwersytet - to zdobywanie wiedzy uniwersalnej, poszerzanie swych horyzontów we wszystkich dziedzinach, branie udziału w imprezach uniwersyteckich, uczestniczenie w działalności kół naukowych, prowadzenie działalności społecznej. W naszej uczelni, gdzie studiuje ponad 30 osób z Litwy i Białorusi, zorganizowaliśmy koło miłośników ziem kresowych, do którego należą nasi studenci, jak i studenci z Polski, a także pracownicy uczelni. Jesteśmy popierani przez kierownictwo UMK oraz inne koła i stowarzyszenia.

Zajmujemy się poznawaniem historii, tradycji i dorobku naukowego wyższych uczelni byłych ziem kresowych (Uniwersytet im. St. Batorego w Wilnie; im. Jana Kazimierza we Lwowie), a także uczelni w której studiujemy. Inspirujemy i ułatwiamy wzajemne kontakty młodzieży, zajmujemy się popularyzowaniem wiedzy historycznej i kulturowej o naszych ziemiach poprzez działalność informacyjno-dyskusyjną i kulturalną. Organizujemy specjalistyczne seminaria, wykłady i spotkania dyskusyjne. W maju mamy zamiar zorganizować kilka wyjazdów krajoznawczych w celu pogłębienia wiedzy o Polsce, odwiedzić miejsca pamięci narodowej. Planujemy prowadzić działalność wydawniczą w ramach kół naukowych, studenckich i uczelnianych.

Z tych względów nie odczuwa się samotności, jakiegoś dystansu wobec siebie, tak jak to dzieje się w Krakowie. Po prostu, wszystko zależy od samego siebie, od postawy wobec innych, od tego czy będziesz do wszystkiego pasywny, czy też czynnie będziesz brał udział w życiu uczelni. Jak pisze autorka artykułu - "dziewczyna z Białorusi nie była w stanie mieszkać w akademiku, ponieważ nikt nawet na korytarzu nie powiedział jej koleżeńskie "cześć". To chyba wynika z tego, że po przyjściu z zajęć zamykała się w swym pokoju na klucz i po prostu nie nawiązała kontaktów koleżeńskich.

A teraz przejdę do tego, co najbardziej uraziło w tym artykule - to narzekanie na niskie stypendium. Dzisiaj większość młodzieży zapatruje się na Zachód, ale zachowuje mentalność "państwa opiekuńczego", że ktoś musi dawać. A przecież na żadnym uniwersytecie europejskim stypendium studenci nie otrzymują, a muszą jeszcze płacić za studia. Nie chcę przez to powiedzieć, że nie powinniśmy otrzymywać stypendium, ale jeżeli stypendystka MENu otrzymująca 1456 tys., i bezpłatny akademik narzeka - to już oburza. A czy MEN musi dawać pieniądzie na to, co wymienia w tym artykule autorka? Z takimi zapotrzebowaniami i trzykroć większej sumy nie wystarczy.

Nie jest na tyle dobra finansowa sytuacja studentów z Polski, jak niektórzy sobie wyobrażają. Najwyższe naukowe stypendium (wyniki w nauce 4,7) wynosi 1200 tys., z tego musi on opłacić akademik i utrzymywać się cały miesiąc.

Bardzo przykro, że nie docenia się tego co otrzymujemy od RP. Dział Kształcenia Zagranicznego MEN przeznacza na kształcenie naszych studentów ogromne sumy z nadzieją, że kiedyś to zaowocuje i przyczyni się do odrodzenia narodowego i dobra Polaków. Jednakże nie wszyscy to rozumieją. Oczywiście, do zrobienia mamy dużo, wokół nas rozciąga się olbrzymia pustka wynarodowienia i zniszczenia. Ale nie musimy wstydzić się, że jesteśmy "ze Wschodu", chociażby ze względu na tak wspaniałą przeszłość historyczną, rolę jaką spełniały nasze ziemie w dziejach RP oraz wielkie postacie, których tak wiele zrodziła ta ziemia.

Józef Porzecki

BRAWO "Lechici"

Do prezesa ZPB - Tadeusza Gawina przyszedł list z podziękowaniami, skierowanymi pod adresem występującego niedawno w Polsce zespołu "Lechici":

Pobyt zespołu "Lechici" na Ziemi Nowodworskiej sprawił nam ogromną radość. Jeszcze do dziś brzmią w naszych uszach piękne melodie i rytmy taneczne. Niezapomniane wrażenie sprawił wspólny koncert kolęd wykonany w kościele parafialnym.

W Nowym Dworze Mazowieckim mieszka wiele osób, dla których Grodno jest miastem dzieciństwa i młodości, a których zmienne koleje losu przywiodły znad Niemna nad Wisłę.

Trudno opisać wzruszenie tych ludzi, jak i pozostałych mieszkańców, kiedy usłyszeli - wyśpiewane czystą polszczyzną - wzniosłe, patriotyczne pieśni "Gaude Mater Polonia", "Kwiaty polskie" i "Cześć polskiej ziemi, cześć".

Zespół "Lechici", to najpiękniejsza wizytówka polskich pieśni i tańców ludowych. Pielęgnowanie i prezentowanie folkloru polskiego jest najcenniejszym skarbem dla naszego narodu. Jest ono świadectwem nie tylko rozumienia naszej kultury, ale i głębokiej więzi z krajem. Tym bardziej cieszy nas fakt, że tradycje narodowe krzewi młode pokolenie, co w dobie przenikania prądów zachodnio-europejskiej muzyki i sztuki nie jest łatwe do zrealizowania. Dlatego "Ciesz się, Matko-Polsko", że masz jeszcze taką młodzież, która potrafi z całym oddaniem angażować się w krzewienie sztuki polskiej.

Zespół, mimo krótkiego istnienia, zaprezentował bardzo wysoki poziom artystyczny.

Przesyłamy Związkowi Polaków na Białorusi, Pani dyrygent - Reginie Zawadzkiej oraz całemu zespołowi "Lechici" serdeczne, z głębi serca płynące podziękowania za występy, za wszystkie wzruszenia, których doznaliśmy.

W cmentarnej ciszy

Jest taki cmentarz na przedmieściu Sankt-Petersburga, o którym nie było mowy do roku 1989. Tam spoczywają ofiary stalinowskich represji.

Szumią jodły w cmentarnej ciszy... I zdaje się, że każde drzewo - to pomnik tych zamęczonych i rozstrzelanych bez winy.

Dziś ten cmentarz jest "wolny", jak i ludzie, którzy tu pracują dobrowolnie, zbierają ofiary pieniężne na potrzeby odnawiania grobów i postawienie pomnika pamięci tym, którzy już pół wieku spoczywają w tej ziemi. Tymczasem, w centrum, postawiono krzyż prawosławny, a obok katolicki. Rosjanie, Polacy, Litwini, Białorusini, Tatarzy i Żydzi mają tu miejsce wiecznego spoczynku.

Wielki dzwon żałobną nutą głośno wybija godziny pamięci.

19 kwietnia, w drugi dzień Paschy prawosławnej - z inicjatywy petersburskiej "Polonii", konsulatu RP i Kościoła - odbyły się na tym cmentarzu uroczystości żałobne.

Przemawiali: prezes "Polonii" - p. Piotrowski, konsul RP - p. Nowicki, przedstawiciele władz miasta oraz osoby prywatne; w rosyjskim, polskim, białoruskim.

Uroczystą Mszą św., która celebrował J. E. Biskup z Polski - zakończono ten żałobny wiec.

Aby pamięć o zbrodni ludobójstwa przetrwała wieki! Aby historia przekazała te fakty nowym pokoleniom! Oby nigdy nie powtórzył się czas zgrozy dla wolnych narodów.

Bronisława Pawluć
S-Petersburg.

W KILKU ZDANIACH

Jak podaje agencja "Belinform" jednym z głównych osiągnięć spotkania kierownictwa krajów WNP w Mińsku jest utworzenie Komitetu Koordynacyjno-Konsultacyjnego. Wicepremierzy państw - członków Wspólnoty, którzy będą stanowili jego skład, wezmą na siebie kontrolę i odpowiedzialność za wykonanie wszystkich decyzji.

Swoistym spadkobiercą byłej grupy roboczej zostanie Sekretariat Wykonawczy, łączący fachowców z poszczególnych republik. Wygląda to na znalezienie wreszcie własnego mechanizmu realizacji decyzji Wspólnoty, których jest już uchwalonych ponad trzysta.

* * *

W Mińsku odbył się 32 nadzwyczajny zjazd Komunistycznej Partii Białorusi. Większość delegatów opowiedziała się za zjednoczeniem z nową partią tego kierunku - Partią Komunistów Białorusi. Ostateczna decyzja pozostawiona została następnemu zjazdowi, który ma uwzględnić wszystkie wady i zalety przyszłego sojuszu.

Wśród generacji "leninowców" są poważne wahania, ponieważ w "posagu" przyznaje się nie tylko majątek KPB (o który zresztą jeszcze trzeba walczyć), ale również ciężkie brzemię przestępstw z 70-letniej historii.

* * *

Zdaniem Wiaczesława Kiebicza Republika musi wstąpić do systemu wspólnego bezpieczeństwa, ponieważ nie można dążyć do wzajemnego zbliżenia i zaufania, odgradzając się murem neutralności w polityce. Opozycja wskazuje na zalety niezależnego kursu politycznego na przykładzie takich krajów jak: Finlandia, Austria i Szwecja.

* * *

10 amerykańskich firm prywatnych i około 30 naukowych instytucji zamierza zrealizować program całkowitego zlikwidowania skutków katastrofy w Czernobylu. Zgodnie z prognozą naukowców proces ten będzie trwał 30 lat, pochłaniając inwestycje w granicach 100 mln dolarów. Projekt ten przewiduje zbudowanie nowego "sarkofagu" dla pogrzebania czwartego bloku stacji, prowadzenie dalekosiężnych prac w sprawie oczyszczenia gruntu, zbiorników i wód podziemnych w okolicach Czernobyla. Planuje się wstrzymanie pracy stacji i rozstrzygnięcie w inny sposób problemu energetycznego na tych terenach.

* * *

Na Białorusi ukazują się trzy żydowskie gazety: "Awiw" ("Wiosna"), "Wiadomości żydowskie" oraz "Achtud" ("Jedność"). Pisma te są drukowane w języku rosyjskim.

* * *

Zadłużenie rafinerii ropy naftowej Ukrainy, Białorusi, Litwy, Azerbejdżanu i Uzbekistanu wobec Rosji w ubiegłym roku wyniosło ponad 34 mld rubli. Od 1 maja br. wprowadza się system przedpłat w wysokości 30 proc. ceny dostarczanego paliwa.

* * *

Wielu białoruskich uczonych udaje się na emigrację, głównie do USA, Anglii, Izraela i Tajwanu. W ubiegłym roku porzuciło pracę w Akademii Nauk około 900 osób.

Głos znad Niemna

PROGRAM

Związku Polaków na Białorusi

1. Część ogólna.

Związek Polaków na Białorusi jest organizacją dążącą i troszczącą się o zapewnienie Polakom zamieszkującym na Białorusi poszanowania ich wolności, godności osobistej, równości wobec prawa oraz udziału w życiu publicznym i gospodarczym.

Świadomi wyzwań epoki rozumiemy i popieramy dążenia państwa Białoruś i jego obywateli do niepodległości, do odbudowy swojego życia społecznego i państwowego. Uważamy, że ta odbudowa powinna odbywać się w oparciu o zasady etyki chrześcijańskiej przeciwstawne zarówno komunistycznemu kolektywizmowi, jak i liberalnemu indywidualizmowi.

Głównym celem działalności Związku jest odrodzenie narodowe Polaków na Białorusi i podtrzymanie ich polskości, obrona praw narodowościowych, utrzymanie i krzewienie języka polskiego, odrodzenie kultury narodowej Polaków. Kształtowanie Związku i organizacja jego pracy ma służyć wychowaniu Polaków na Białorusi na ludzi o wysokim poczuciu moralności i humanizmu, na polskich tradycjach, patriotyzmu i solidarności - tak, aby stali się oni ogniwem zacieśnienia kontaktów i nawiązania prawdziwej przyjaźni Republiki Białoruś z Rzeczpospolitą Polską, służących najwyższej idei stworzenia Ogólnoeuropejskiej Wspólnoty.

Związek jest niezależną i samorządną organizacją najwyższej użyteczności społecznej.

Związek działa na terenie całej Republiki Białoruś w ramach obowiązujących przepisów prawnych.

2. Założenia ideowe.

Związek wychodzi z założenia, że Polacy na Białorusi są rdzennymi mieszkańcami tych ziem i muszą mieć prawa równych współobywateli państwa Białoruś, a zatem i współgospodarzy tego państwa.

Ideowe założenia ZPB wynikają z prawd, w które wierzymy i z dorobku kultury narodowej.

1. Szczególną wagę przykładamy do następujących zasad dotyczących życia społeczno-politycznego:

a) dobra wspólnego, którego realizacji powinno służyć państwo chroniące i wspierające rozwój swojego społeczeństwa;

b) wolności społecznej i indywidualnej, która oznacza nieskrępowane możliwości dążenia do dobra wspólnego przez wszystkich członków społeczności i zapewnienie harmonijnego współżycia ludzi różnych narodowości;

c) solidarności przeciwstawiającej się egoizmowi jednostkowemu i grupowemu, walce klas i nienawiści społecznej.

2. ZPB uważa, że musimy wspólnie ze wszystkimi innymi narodowościami na Białorusi dążyć czynnie do odbudowy Republiki Białoruś, jako państwa niepodległego, gdzie demokracja stanowi najbardziej skuteczną formę wyłaniania reprezentatywnego przywództwa na wszystkich szczeblach życia politycznego. Demokracja oznacza też, że wszystkie instytucje prawne powinne być kształtowane zgodnie z wolą obywateli, wyrażoną w sposób swobodny i nieskrępowany.

3. Założenia programowe.

ZPB nie przyjmuje żadnych ideologii, krępujących prawa przysługujące człowiekowi z natury i domaga się przede wszystkim bezwarunkowego przestrzegania Międzynarodowej Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka.

Polacy wnoszą sumiennie swój dorobek do rozwoju państwa Białoruś i muszą mieć sprawiedliwe, zabezpieczone prawnie możliwości do rozwoju swoich dążeń narodowych, kulturalnych i religijnych. ZPB uważa, że w Republice Białoruś musi być zagwarantowane proporcjonalne przedstawicielstwo Polaków w organach władz oraz Radach Deputowanych wszystkich szczebli.

Struktury Związkowe powinny otrzymać od władz pomieszczenia do swojej działalności oraz odpowiednią ilość etatów.

ZPB nie przyznaje nowych repatriacji i pragnie zachować na rdzennych ziemiach nadal Polską Kulturę.

4. Sprawy oświaty i szkolnictwa.

Los języka - to los narodu. A ojczysty język ludności polskiej na terenie Białorusi praktycznie był zniszczony. Po wojnie zamknięto wszystkie polskie szkoły, przekształcono je w białoruskie, a potem i te zamieniono na szkoły z językiem wykładowym rosyjskim. Polskiego języka nie używano ani w radiu, ani w telewizji.

ZPB zdaje sobie sprawę, że jesteśmy obywatelami Republiki Białoruś, więc uważamy język białoruski za język państwowy, a wszystkie inne (w tym język rosyjski) za języki mniejszości narodowych.

Natomiast ZPB podkreśla swoje stanowisko, że wychowanie (rodzinne i religijne) Polaków i ich dzieci musi odbywać się w języku ojczystym - polskim, oparte na wzorach historycznych i tradycyjnie polskich. ZPB opowiada się za rozwiązaniem systemowym dla wszystkich szczebli oświaty:

przedszkoli (powołanie polskich przedszkoli w miejscach zamieszkania Polaków, lub polsko-języcznych grup w przedszkolach białorusko-rosyjskojęzycznych); szkół podstawowych i średnich, liceów oraz szkół wyższych, bo wszystkie one uczą tego, jak być Polakiem, stanowią etap w tworzeniu się tożsamości polskiej. Na szczególną uwagę zasługuje nauczanie na szczeblu uniwersyteckim, bo ono nobilituje całe nauczanie języka polskiego.

Za cel najbliższy (1 rok lub 2 lata) ZPB uważa ZBUDOWANIE jednej, lub kilku polskich szkół, gdzie wychowanie i nauczanie wszystkich przedmiotów będzie prowadzone wyłącznie po polsku, a język białoruski będzie przedmiotem obowiązkowym.

Otwarcie szkół polskich nie wyklucza innych form kształcenia Polaków w języku polskim: klas z nauczaniem języka polskiego jako przedmiotu, nauczaniu w "kółkach" i fakultatywach oraz szkołach sobotnio-niedzielnych lub innych.

Nie możemy dłużej odkładać sprawy otwarcia Liceum Polskiego, ponieważ duża część starszych dzieci i młodzieży jest pozbawiona prawdziwej możliwości uczenia się języka polskiego.

ZPB zastrzega, że do czasu wykształcenia w Republice Białoruś specjalistów wszystkich kierunków nauczania, a także wychowawców w języku polskim, musi być zachowana ciągłość kształcenia na wszystkich uczelniach w Rzeczpospolitej Polskiej.

Za cel nadrzędny ZPB uważa powstanie Uniwersytetu Polskiego na Białorusi, a zadaniem najbliższym jest otwarcie polskojęzycznych grup na uniwersytetach na Białorusi.

Kadra nauczycieli i wykładowców na okres 5-6 lat powinna być zaproszona z Polski.

Odrodzenie Harcerstwa ZPB uznaje za jeden z najważniejszych celów swojej działalności.

5. Kultura.

Kultura polska została wyeliminowana z życia polskiej mniejszości narodowej za czasów trwania państwowego reżimu w białoruskiej sowieckiej socjalistycznej Republice. Giną tradycje, zabytki są zburzone, odebrane cmentarze - dewastowane, nawet folklor jest obcy dla młodzieży.

Główne przyczyny - brak warunków do kultywowania tradycji polskich, folkloru, brak teatru polskiego, brak inteligencji, barbarzyńskie metody stosowane w niszczeniu kultury polskiej, przemilczanie dużych osiągnięć Polaków (w tym z Białorusi) w nauce i kulturze światowej. A przecież w ubiegłych stuleciach kultura polska istniała razem z białoruską, ma te same korzenie i często jednych twórców.

Związek wierzy, że odrodzenie naszej polskiej kultury nie przeszkadza odrodzeniu i rozwoju kultury białoruskiej i że wielokulturowość jest prawidłową drogą wiodącą do zbudowania państwa demokratycznego. Odrodzenie i rozwój kultury Polaków są możliwe przede wszystkim przez kultywowanie folkloru, wychowanie dzieci w przedszkolu i szkole na tradycjach polskich; tworzenie tak amatorskich, jak i profesjonalnych zespołów dziecięcych, młodzieżowych i dla dorosłych.

Dla koordynacji tej działalności jest potrzeba tworzenia ośrodków kultury w miejscowościach istnienia oddziałów ZPB. Związek uważa, że na te cele przede wszystkim powinny być przekazane budynki Historii i Kultury Polskiej, takie jak: Stanisławowo i Nowy Zamek Królewski w Grodnie. Oprócz tego powinna być udostępniona możliwość korzystania (na równych warunkach) z budynków domów kultury, wybudowanych za czasów BSRR, bo i Polacy na Białorusi uczestniczyli w ich realizacji. Związek Polaków na Białorusi będzie się domagał konsekwentnie powołania Komisji Międzynarodowej do odkłamania historii tego kraju.

Niezbędną jest także zmiana ekspozycji we wszystkich muzeach w celu obiektywnego odzwierciedlenia prawdy historycznej, wybitnych postaci tej ziemi oraz ich zasług dla rozwoju tego kraju.

W miejscowościach, związanych z narodzinami, lub twórczością wybitnych Polaków należy stworzyć ośrodki pamięci i muzea. Nazwiska odpowiedzialnych za zniszczenie pomników kultury podać w prasie dla zaznajomienia narodu. Żyjący spośród nich muszą wnieść swoje fundusze na odnowę zniszczonych obiektów.

W czasie kadencji Zarządu ZPB należy:

przywrócić świetność muzeum Elizy Orzeszkowej w Grodnie; sporządzić katalog pomników Historii i Kultury Polskiej (budynki, cmentarze, kościoły), według którego ma być prowadzona ich odnowa i konserwacja; każdego roku (w maju) przeprowadzać festiwal polski; ZPB uważa za konieczne stworzenie Teatru Polskiego; utworzenie polskich klas w szkołach muzycznych, gdzie kształcenie dzieci Polaków byłoby prowadzone według programu szkół muzycznych w Polsce; Związek powinien podjąć inicjatywę dotyczącą powrotu dawnych historycznych nazw ulic, placów i miejscowości; jeden raz w roku ZPB zorganizuje spotkanie i konferencję, poświęcone pamięci ofiar zbrodni katyńskiej.

Te wszystkie prace Związek chce prowadzić przy aktywnym udziale Białorusinów oraz instytucji państwowych, ponieważ wspomniane obiekty stanowią zabytki kulturalne całego narodu Białorusi.

W miejscowościach zamieszkałych przez Polaków powinny być organizowane polskie biblioteki. W rozwoju kultury dużą wagę przywiązuje ZPB do wymiany kulturalnej (wystaw, zespołów, teatrów itp.) z Polską, Polonią zagraniczną oraz ze stowarzyszeniami Polaków z krajów byłego ZSRR. Związek uważa, że cała działalność kulturalna winna być prowadzona z uwzględnieniem dobrych stosunków z Białorusinami oraz innymi narodowościami; bowiem stanowimy jedność całego narodu Białorusi. Związek powinien zwalczać wszelkie przejawy ekstremizmu i

ciąg dalszy na str. 4

PROGRAM
Związku Polaków na Białorusi

ciąg dalszy ze str. 3

szowinizmu - jak z jednej, tak i z drugiej strony.

6. Kontakty pozazwiązkowe.

Związek powinien poszerzyć kontakty z różnymi narodami, organizacjami, instytucjami.

W kraju:

mieć stałych przedstawicieli w miejscowych Radach Deputowanych i komitetach wykonawczych w celu rozstrzygania spraw Polaków; podtrzymywać powiązania ze skupiskami i organizacjami Polaków w krajach byłego ZSRR; współpracować ze wszystkimi organizacjami społecznymi i politycznymi, jeżeli ich działalność nie jest sprzeczna z programem ZPB i zmierza do desowietyzacji Republiki Białoruś, budowy państwa niepodległego i suwerennego, stwarzającego warunki dla mniejszości narodowych (w tym polskiej), jakie przewidują Międzynarodowe Akty Prawne i Konwencje.

Za granicą:

Związek powinien poszerzać liczne kontakty z instytucjami w Polsce dla zapewnienia: awansu i osiągnięcia światowego poziomu wiedzy uczącej się młodzieży polskiej; wymiany kulturalnej w dziedzinie sportu i turystyki; nawiązanie kontaktów gospodarczych; organizowanie wczasów dla młodzieży; możliwości kształcenia kadry dla przedszkoli, szkół i placówek kulturalnych; kształcenia i podwyższania poziomu wiedzy i umiejętności organizatorów zespołów i teatrów polskich; pomocy w odrodzeniu muzeum wielkich Polaków; współpracy z Archiwum Wschodnim; odkłamanie faktów historycznych; wymiany doświadczeń naukowych (uczestnictwo w naukowych konferencjach naukowców-Polaków);

ZPB zamierza poszerzać kontakty z Polonią całego świata. Zagraniczne kontakty powinny być prowadzone na podstawie zawieranych umów; wyjazdy Polaków do Macierzy muszą być ułatwione do minimum.

7. Religia.

ZPB stoi na stanowisku, że religia chrześcijańska odgrywa niezastąpioną rolę w kształtowaniu kultury ducha i moralności człowieka. Wiara w życiu Polaków zawsze zajmowała najważniejsze miejsce. Dlatego Związek będzie starać się o zapewnienie rzeczywistej wolności wyznawania wiary przez Polaków bez względu na zajmowane stanowiska (w tym stanowiska kierownicze).

ZPB uważa, że w katolickich kościołach wprowadzenie języka białoruskiego nie może odbywać się kosztem zmniejszania liczby nabożeństw w języku polskim, a nauka religii dla dzieci powinna być prowadzona w tym języku, w jakim sobie życzą ich rodzice.

ZPB uważa w pełni uzasadnioną pracę księży i sióstr zakonnych z Polski w kościołach katolickich na Białorusi, a także zwiększenie ich liczby na zapotrzebowanie katolików-Białorusinów, jak i katolików Polaków.

ZPB uważa, że jest karygodnym podsycanie wrogości na tle religijno-wyznaniowym. ZPB będzie starać się o zwrot wierzącym odebranych wcześniej kościołów w odnowionym pierwotnym stanie. To co zniszczono - powinno być odbudowane kosztem winnych. W nowych osiedlach, przy planowaniu zabudowy, powinno być uwzględnione na żądanie wiernych i władz kościelnych miejsce pod budowę nowych kościołów.

ZPB będzie współdziałał z kościołem w kierunku wychowania człowieka na wartościach chrześcijańskich.

8. Prasa i wydawnictwa.

Środki masowego przekazu.

Zasady ideowe Związku oraz cele określają środki i metody naszego działania. Z tego wynika, że ZPB musi mieć możliwość tworzenia i poszerzania zakresu niezależnej prasy, zajmowania się działalnością wydawniczą. Za celowe trzeba uznać utrzymanie wydawnictwa i zwiększenie prenumeraty gazety "Głos znad Niemna", czasopisma "Magazyn Polski", a także udostępnienie prenumeraty pism z Polski i innych państw. ZPB przewiduje rozszerzenie publikacji o treściach religijnych. ZPB powinien zabezpieczyć wydanie podręczników dla szkół polskich na Białorusi, wydanie klasyki literatury polskiej, aby te pozycje znalazły się w każdej rodzinie.

Związek będzie domagał się zwiększenia zakresu audycji polskich w radiu i telewizji, nadawania audycji polskich w republikańskich środkach masowego przekazu. W audycjach powinny być naświetlane tematy z historii i kultury polskiej na Białorusi.

Związek musi posiadać ośrodek techniki wydawniczej i powielającej oraz otrzymywać zasoby papieru od instytucji państwowych.

Państwo pomaga w organizacji i kształceniu kadry wydawniczej oraz środków przekazu, a także udostępnia drukarnie i odpowiednie środki.

9. Finansowanie.

W zasadniczych kierunkach pracy na rzecz oświaty, szkolnictwa i rozwoju kulturalnego Polaków na Białorusi, działalności ZPB powinna być finansowana z budżetu państwa. Inne działania Związek finansuje ze składek członkowskich, działalności wydawniczej, odsetek z przedsiębiorstw działających przy Związku.

Związek korzysta także z pomocy materialnej Rzeczpospolitej Polskiej, organizacji "Wspólnota Polska", organizacji polonijnych innych krajów oraz pomocy materialnej poszczególnych osób, wpłacających swoje pieniądze na działalność ZPB, lub na określony przez nich cel.

10. Działalność gospodarcza.

Związek musi zorganizować działalność gospodarczą w celu uzyskania dochodów na swoją pracę statutową i programową.

Przy Związku mogą być organizowane wspólne przedsiębiorstwa, małe zakłady produkujące upominki, wyroby kultury narodowej, zakłady budowlane i prowadzące działalność turystyczną.

Związek może posiadać w swym majątku hotele, ośrodki kulturalne, transport itp.

11. Warunki prawne.

Związek Polaków powinien działać jako osoba prawna w ramach Konstytucji Republiki Białoruś, uchwały "O mniejszościach narodowych w Republice Białoruś" oraz innych przepisów prawnych obowiązujących w Republice Białoruś.

Związek wnosi propozycje dotyczące zmian w Konstytucji, dotyczące odrodzenia oraz niezakłóconego życia Polaków na Białorusi. W wypadkach działań instytucji oraz osób prywatnych, dotyczących Polaków wbrew założeniom dokumentów prawnych Związek odwołuje się do sądu.

12. Zmiany programowe.

Propozycje zmian do programu są składane do Zarządu Głównego i zostaną rozpatrzone na kolejnym Zjeździe.

ODEZWA II Zjazdu ZPB do władz Republiki

My, delegaci II Zjazdu Polaków na Białorusi, z zadowoleniem obserwujemy początek budowy na Białorusi suwerennego i demokratycznego państwa.

Polacy czynnie uczestniczą w tym procesie, wnosząc swój wkład w ekonomiczny i gospodarczy rozwój państwa, w którym żyjemy. Ta nasza ofiarna praca i sumienne wykonanie naszych wobec państwa białoruskiego obowiązków, daje nam prawo i podstawę oczekiwać również takiego samego sumiennego wykonania obowiązków państwa białoruskiego wobec potrzeb odrodzenia naszego języka ojczystego i kultury.

Cieszymy się, że na Białorusi przyjęto szereg (choć czasem niedoskonałych) zapewniających nasze prawa ustaw. Najważniejszą wśród nich jest Ustawa "O mniejszościach narodowych w RB".

Niestety, znamy już przypadki, gdy wzniosłe hasła o braterstwie i równości, jak i deklaracje o poszanowaniu praw nie były przestrzegane przez państwo, w którym przyszło nam żyć. Dlatego bardzo ważne jest podjęcie przez państwo wyraźnych kroków w realizacji przyznanych nam praw w dziedzinie odrodzenia oświaty i kultury, które stały się obowiązkiem państwa białoruskiego.

Zwracamy się więc do Rady Najwyższej i Rządu republiki, by już w 1993 r. podjęły się następujących zadań:

1. Budowy pierwszych na Białorusi polskich szkół w Grodnie, Lidzie i Wołkowysku.

2. Utworzenia Republikańskiego "Centrum Kultury Polskiej" z tymczasową siedzibą w nowo zbudowanym budynku ZPB w Grodnie.

3. Rozpoczęcia budowy w Grodnie, na podstawie wykonanej na zamówienie Związku Polaków dokumentacji, Republikańskiego "Centrum Kultury Polskiej".

4. Finansowania polskiej gazety "Głos znad Niemna" i czasopisma "Magazyn Polski".

5. W miejscowościach, gdzie powstały oddziały ZPB i zespoły polskie, należy przydzielić im siedziby i środki do utrzymania ich kulturalno-oświatowej działalności.

6. Przyznania żołnierzom Armii Krajowej statusu kombatanta II wojny światowej.

7. Zgodnie z prawdą historyczną wprowadzić zmiany do podręczników historii o treści stosunków narodów polskiego i białoruskiego.

Propozycje Zjazdu są zgodne z zapewnieniami kierownictwa RN RB o tworzeniu warunków do rozwoju kultury Polaków na Białorusi, a także zapewnieniami Ministra Spraw Zagranicznych Republiki o budowie polskiej szkoły w Grodnie.

Nasza ciężka, wręcz tragiczna sytuacja daje nam prawo oczekiwać szybkiej i konkretnej pomocy ze strony państwa białoruskiego.

Odezwa przyjęta na II Zjeździe Polaków na Białorusi dnia 24.04.93 r.

Jak zdobyć przyszłość

ciąg dalszy ze str. 1

Osipowa, Jerzy Żarawowicz, Wiaczesław Zobnin, Zygmunt Boradyn, Kazimierz Choder, Bolesław Wołosiewicz, Czesław Mackiewicz i Krystyna Żulego.

Zjazd uchwalił Odezwę do władz Republiki Białoruś oraz Odezwę do Polaków, Białorusinów i obywateli innych narodowości kraju.

Odśpiewaniem "Roty" Zjazd zakończył swoje obrady.

Czym jest dla mnie POLSKA?

ciąg dalszy ze str. 1

Z przejęciem słuchaliśmy kazań księdza-prałata. Praca kapłana była przesiąknięta troską o ludzi, o ich przyszłość, o los człowieka na tej Ziemi. Żaden nauczyciel, żadna koleżanka nie zostawili takiego śladu w mym życiu, jak dawne kazania i msze św. Właśnie z tych dziecinnych lat symbolem Polski dla mnie stał się Kościół.

Często pytałam mamę o Polskę, o życie w okresie przedwojennym. Mamusia opowiadała mi często i ja również przeżyłam ten kawałek życia. A więc jestem związana z Polską więzią macierzyńską, a macierzyńskie więzi są nierozerwalne na wieki!

Tak więc - wbrew oficjalnej propagandzie, treści z podręczników i nauczycielom - mogłam dowiedzieć się prawdy w domu, w gronie rodaków, od mamusi.

W sposób brutalny świat został podzielony na białych i czerwonych.

Jakże długo i z trudem docieraliśmy do prawdy, my, wojenne i powojenne pokolenia! Jaką ogromną cenę zapłacił nasz naród, żeby prawda została ujawniona na cały świat.

Główne cechy polskiego charakteru - uczciwość, prawdomówność, pracowitość, miłość bliźniego i ofiarność straciły swoje pierwotne znaczenie wskutek tego, że została wyniszczona cała warstwa prawdziwej polskiej inteligencji.

Przyroda nie lubi pustki, a więc z całego obszaru byłego ZSRR ruszyły na nasz kraj gromady ludzi w poszukiwaniu "ciepłego" miejsca. Właśnie tą drogą zapanowały u nas kłamstwo, korupcja, lenistwo, zawiść, chciwość, złodziejstwo, zdrada i pijaństwo.

Jakże nikłe są teraz u nas, na Białorusi piękne polskie tradycje braterstwa, ofiarności, gotowości do pomocy, miłosierdzia.

Tylko Polska zachowała troskę o nas - wygnańców nie z własnej winy. Polska i jej ludzie opiekują się naszymi dziećmi w czasie letnich wakacji. Pobyt w tych rodzinach oddziaływuje korzystnie na nasze dzieci. Marzę o tym, żeby piękne cechy polskiego charakteru odrodziły się przez nasze dzieci!

Robimy pierwsze kroki, aby ten proces odrodzenia moralnych wartości nabierał tempa. Dlatego musimy osiągnąć wyższy poziom, ażeby zachować łączność z krajem, stworzyć silne lobby, broniące polskich interesów, starać się o własnych przedstawicieli w miejscowych władzach, opiekować się polską kulturą i jej placówkami.

Uważając Polskę jako prawdziwą Macierz, liczę że tylko Jej udaje się w sposób najdoskonalszy wychować swoje dzieci na własne podobieństwo, bez względu na trudne warunki ekonomiczne.

Pomoc Polski we wspieraniu naszej społeczności w jej dążeniach jest niezbędna. Chodzi przede wszystkim o zespoły, polskie szkolnictwo oraz inne inicjatywy. Uważam, że Polska powinna przyczynić się do uzyskania przez nas podwójnego obywatelstwa.

Danuta Krupica
Lida

CEDZENIE

Nasz stały współpracownik Franciszek Litwinowicz z Oszmian zwrócił się do kierownictwa ZPB z listem, zawierającym szereg propozycji, dotyczących głównie spraw kultury. Problemy te zasługują na szersze omówienie; dlatego pragniemy zapoznać czytelników z obszernymi fragmentami listu.

W Polsce i krajach Wspólnoty Niepodległych Państw jest wiele osób, które by chętnie zaprenumerowały "Głos z nad Niemna". Warto zastanowić się, co można zrobić w tej sprawie...

Od kilku lat nie można zaprenumerować żadnego czasopisma lub gazety z Polski; nie można ich nabyć również w kioskach. Są to rzeczy absolutnie nienormalne. Mówi się, że Republika Białoruś nie posiada odpowiedniej ilości waluty, aby przeznaczyć na prenumeratę prasy z innych państw. Może więc dałoby się załatwić sprawę tak, aby w Polsce można było zaprenumerować i kupować w kioskach jedno - dwa wydania z Białorusi, a na Białorusi odpowiednio - wydania z Polski? Wydatki dla obu państw byłyby minimalne.

Bibliotekę polską w Grodnie należy uczynić bardziej dostępną dla czytelników, szczególnie dla osób spoza miasta. W bibliotece powinny być komplety czasopism i gazet wydawanych nie tylko w Polsce, lecz i w byłych republikach ZSRR. Służyłoby to wymianie doświadczeń ze Związkami Polaków Litwy, Ukrainy itd. Niektóre z tych wydań należałoby zaprenumerować, inne uzyskać drogą wymiany na "Głos znad Niemna" i "Magazyn Polski".

Wszyscy spodziewamy się, że Dom Polaka nie będzie w soboty zamknięty.

"Wspólnota Polska" i inne organizacje przesyłają nam pewne ilości książek i podręczników. Może by tak przy okazji delikatnie poprosić, aby w tych przesyłkach znalazły się w pierwszej kolejności (nie licząc podręczników) książki o naszych stronach, o historii, kulturze, zabytkach itd. Właśnie takich książek ukazuje się w Polsce niemało. Ostatnio słyszałem o pracy T. Łopalewskiego "Między Niemnem a Dźwiną", lub A. Hlebowicza "Kościół w niewoli".

To samo dotyczy czasopism o tematyce polonijnej, takich jak "Kurier Polonijny" czy "Goniec Kresowy", które są nadsyłane w niewystarczającej ilości i nie docierają do wszystkich oddziałów ZPB.

Spodziewamy się, że audycja "Nad Niemnem" telewizji grodzieńskiej niedługo będzie miała zasięg ogólnorepublikański. Natomiast z przykrością należy stwierdzić, że ostatnio w tym programie mało jest reportaży z terenu. Jak to poprawić?

Polskojęzyczna audycja Telewizji Grodzieńskiej w żadnym wypadku nie może zastąpić Telewizji Polskiej. O potrzebie retransmisji polskiej TV nie trzeba nikogo przekonywać; była o tym mowa jeszcze na pierwszym zjeździe ZPB. Teraz warto powrócić do tego tematu, chociażby ze względu na to, że od 31 marca TVP rozpoczęła nadawanie programu za pomocą satelity. I chociaż było zapowiedziane, że program satelitarny można będzie odbierać w całej Europie, dla nas nic z tego nie wynikło. Nie wiem jakie są potrzebne do tego dodatkowe środki techniczne i finansowe; wiem natomiast coś innego: otóż od pewnego czasu kilka razy w tygodniu na białoruskim kanale TV jest transmitowany półgodzinny program angielskiej stacji telewizyjnej BBC. A więc na audycje z Anglii znalazły się środki i urządzenia techniczne, a z Polski - nie! Już nie mówię o tym, że od rana do wieczora można oglądać trzy programy rosyjskie. Trzeba szukać sposobów rozwiązania tej sprawy.

Nadal nic nie zmienia się na lepsze w sprawie podróży do Polski. Mam na myśli oczywiście normalne, cywilizowane wyjazdy, a nie te - bazarowo-handlowe.

Franciszek Litwinowicz
Oszmiany

KULTURY

SKĄD ODYŃCÓW RÓD

Ziemia Oszmiańska wydała wielu znakomitych Polaków, którzy wsławili się czynami na polu nauki, literatury i w innych dziedzinach życia narodowego.

Uczeni, profesorowie wileńskiej Alma Mater Jan i Jędrzej Śniadeccy z Hodnik, pisarz polityczny i religijny - Andrzej Wolan z Bijuciszek, twórca sławnych polonezów - Michał Kleofas Ogiński z Zalesia, wybitni dyplomaci z czasów Stanisława Augusta Poniatowskiego - Franciszek i Tadeusz Bukaty z Myszy k. Krewa i wielu innych. Do synów tej ziemi należy znany poeta romantyzmu, redaktor, wydawca, tłumacz i bliski przyjaciel Adama Mickiewicza - Antoni Edward Odyniec.

Urodził się w 1804 r. w Gejstunach, położonych między historycznym Krewem a Holszanami. Początkowo nauki pobierał u OO. Bazylianów w Borunach. Poziom nauczania był wysoki. W tym czasie wykładali tam: matematykę - dobry znawca tego przedmiotu ks. Maksymilian Lebell, historię - ks. S. Uszacki, geografię - ks. Benedykt Homolicki, a łaciny i wymowy uczył ks. Bartłomiej Lewkowicz.

Z tamtych lat Antoni Edward Odyniec zapamiętał: "Kościół w Borunach piękny, murowany, dwupiętrowy, kapliczka na środku rynku. Proste, drewniane domy. Drogi nadzwyczajniej z wyboinami i koleinami, piaszczyste i błotniste po deszczu." Nieraz klękał w kościele przed cudownym obrazem Matki Boskiej Boruńskiej, a ciekawością wiedziony wespół ze szkolnymi kolegami Ignacym Chodźko i Julianem Korsakiem odwiedzał w lesie nieopodal domu pustelnika Onufrego, który odchodząc od ludzi resztę żywota poświęcił Bogu.

W latach 1821-23, studiując na uniwersytecie wileńskim nauki humanistyczne, Odyniec przystąpił do tajnego związku filaretów. Pod wpływem Mickiewicza zaczął tworzyć ballady, zaprawiał się w przekładach poezji Byrona, Goethego, Schillera. W 1825 r. zadebiutował w Wilnie dwoma tomikami wierszy. Razem z Mickiewiczem i Zanem był więziony w celi u wileńskich Bazylianów. Z ukazu cara Mikołaja I na pewien czas musiał opuścić umiłowane Wilno. W Niemczech i we Włoszech spotkał się z Mickiewiczem. Ich wspólny pobyt u stóp Wezuwiusza utrwalił na obrazie artysta malarz Wańkowicz.

Oddawszy Gejstuny w dzierżawę Odyniec mieszkał naprzemian w Warszawie i Wilnie, skąd robił częste wypady do Lipska, Drezna, nad Sekwanę. Jako wierny przyjaciel romantyków wytrwale bronił ich w literackich potyczkach z klasykami. Do wybuchu Powstania Listopadowego w Warszawie Odyniec wydawał czasopismo "Melitele", w którym umieszczał utwory Słowackiego, Mickiewicza, Zaleskiego. Tutaj też wydał swój pierwszy dramat sceniczny - "Izorę". Ogromną pracę wykonał, jako wyśmienity tłumacz - udostępniając polskiemu czytelnikowi utwory wielkich poetów i pisarzy romantyzmu: Schillera, Moora, Walter Scotta.

W Wilnie przez dwa lata redagował Encyklopedię Powszechną Glksberga. Aż dwadzieścia lat przepracował za biurkiem redakcyjnym "Kuriera Wileńskiego", ogłaszając tu swoje wiersze, przekłady, felietony i obrazki reporterskie.

Trzeba zaiste podziwiać jego niesłychaną pracowitość, skoro znajdował jeszcze czas na współpracę przy wydawaniu Albumu Wileńskiego, a w 1858 r. napisał swój najlepszy dramat - "Barbarę Radziwiłłównę". Znana ze swych literackich utworów Gabriela Puzynina, którą Odyniec odwiedził w jej dworku w Dobrowlanach w oszmiańskim powiecie, napisała potem, iż "rozmowa z Odyńcem miała nastrój wyższy, szlachetniejszy, religijniejszy. Zawsze po niej jaśniej robiło się na myśli".

Zaglądając do Giejstun lubił przesiadywać w sadzie, odbywać spacery nad małą, lecz bystrą rzeczką Tarakanką, wejść na pagórek i pomodlić się przed wysokim drewnianym krzyżem, rozgraniczającym wydzierżawione Gejstuny od Kumelan, będących w posiadaniu Odyńców.

Jednak sprawy rodzinne i wydawnicze zmusiły poetę do opuszczenia tych stron. W 1866 r. przeniósł się do Warszawy, by pozostać tu do śmierci. Czas wypełniały mu po brzegi tłumaczenia z literatury obcej, pisanie do "Kroniki Rodzinnej" listów z podróży, zawierających wiele cennych przyczynków historycznych. Na rok przed śmiercią zdołał jeszcze ogłosić "Wspomnienia z przeszłości opowiadane Deotymie" - znanej pisarce i poetce.

Antoni Edward Odyniec zmarł w 1885 r. Pochowany został na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie. W dziesięć lat po jego śmierci spłonął doszczętnie dwór w Gejstunach.

Koło Gejstun był cmentarz rodowy Odyńców. Ostatnio odwiedziłem go w 1943 r., bo tam jest mogiła mojej matki Anny Odyniec. Na głazach nagrobnych można było odczytać wyryte nazwiska Kazimierza Odyńca, uczestnika wyprawy wileńskiej króla Jana III Sobieskiego, Tadeusza Odyńca - ojca poety, rotmistrza wileńskiego i wicemarszałka szlachty pow. oszmiańskiego, jego brata Ignacego.

Nie jest mi wiadome, czy cmentarz ten ocalał i w jakim jest stanie. Grób poety na Powązkach, o niezwykle skromnej architekturze, utrzymany jest w dobrym stanie dzięki troskliwości konserwatorów.

Warto przypomnieć, że kontynuatorzy rodu stawali orężnie w obronie Rzeczpospolitej. Zygmunt Odyniec z Wojtkun, oficer AK poległ w walce z Niemcami na Ziemi Wileńskiej w 1944 r. Tadeusz Odyniec, zesłany do Kazachstanu w 1942 r., wstąpił do korpusu gen. Andersa. Walczył na froncie włoskim pod Monte Cassino. Po wojnie z rodziną osiadł w Nowym Jorku.

Zbigniew Lenartowicz
Warszawa

CZAS niepokoju

Czasy, w których żył Tyzeuhauz, nieprzypadkowo nazywano wiekiem Oświecenia. W tej epoce ceni się takie wartości jak: rozum, nauka i oświata. Władcy wielu krajów europejskich (Szwecji, Prus i innych) prowadzą politykę nazywaną "polityką oświeconego absolutyzmu". Postępowe koła Rzeczpospolitej dobrze to rozumiały. Jedną z najważniejszych kwestii była zmiana starej, skostniałej psychologii i walka z ciemnotą, o czym mogła zadecydować wyłącznie oświata.

W 1740 r. S. Konarski, prekursor polskiego Oświecenia, przeprowadził reformę szkół pijarskich. Epoka Stanisława Augusta przyniosła krajowi wiele zmian w zakresie oświaty świeckiej. W 1765 r. została założona Szkoła Rycerska. W 1773 r., po kasacji zakonu Jezuitów, F. Bohomolec przeprowadza reorganizację szkół jezuickich. Powstaje pierwsze w historii Europy ministerstwo oświaty - Komisja Edukacji Narodowej.

Szkoły Tyzeuhauza na Horodnicy stanowiły część integralną tych procesów, niekiedy wyprzedzając poczynania o podobnym charakterze w Rzeczpospolitej. Jako pierwsze pojawiły się szkoły o charakterze gospodarczym: mierniczych - Markiewicza, księgowych - Baranowicza. Działała szkoła budowlanych (kierowana przez Sacco), w której oprócz dyscyplin teoretycznych (rysunek, matematyka) uczono prac stolarskich i ślusarskich. Tyzeuhauz miał zamiar założyć szkołę handlową dla młodzieży pochodzenia żydowskiego, szkołę niemiecką dla dzieci majstrów oraz szkołę niedzielną dla robotników.

Pierwsze wzmianki o korpusie kadetów na Horodnicy datowane są rokiem 1773. Tą szkołą kierował major Freilich. Program nauczania obejmował: geografię, algebrę, rysunek, geometrię, język niemiecki, fechtunek. Korpus miał siedzibę w pałacu Sanguszków przy Rynku. W 1780 r. w tej uczelni przebywał z wizytą cesarz austriacki Józef II w drodze powrotnej z Petersburga.

Jurij Gordiejew

Taki tytuł nadano naszej rodaczce Marii (Majі) Berezowskiej. Urodziła się 13 kwietnia 1898 roku w Baranowiczach. Akurat kwitły pierwsze wiosenne kwiaty: złocisty podbiał, niebieska przylaszczka, liliowa sasanka, żółty łotoć... Widocznie to wywarło wpływ na jej twórczość, w której przewijały się na zmianę kwiaty z pięknością ciała kobiecego.

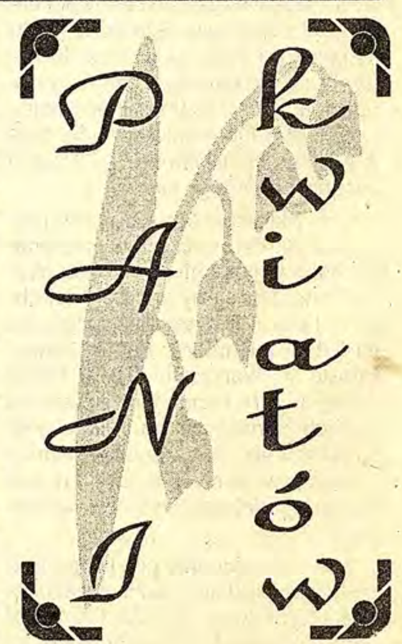
Berezowska studiowała w Petersburgu (w pracowni prywatnej N. Reicha), potem w Warszawie, Krakowie, Monachium i Paryżu. Była artystą-malarzem i grafikiem.

Jej nazwisko stało się głośne dzięki ilustracjom do dzieł literatury światowej i polskiej (G. Boccaccio - "Dekameron", J. Krasicki - "Myszeida", J. Kochanowski - "Fraszki"). Rysunki jej cechuje finezyjne opanowanie formy, swobodne, żartobliwe ujęcie tematu oraz doskonałe oddanie atmosfery utworu.

Berezowska zajmowała się sztalugowym i ściennym malarstwem. Malowała olejem kwiaty i portrety. Ona wykonała dekorację ścienną w warszawskim sklepie futrzarskim (ulica Świętokrzyska). Współpracowała z wieloma czasopismami. Długi czas pracowała w redakcji tygodnika "Szpilki". Często podróżowała do Francji, Danii, Szwecji. Zawsze wracała z nowymi pracami i pomysłami. Wystawy jej dzieł niejednokrotnie odbyły się zagranicą: w Paryżu, Sztokholmie, Kopenhadze, Londynie. Uczestniczyła w światowej wystawie karykatury we Włoszech, gdzie zdobyła pierwszą nagrodę. Odznaczona Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Utwory malarki znajdują się w muzeach: Francji, Włoch, Polski oraz w zbiorach prywatnych.

Aleksander Szocki
- nauczyciel szkoły średniej nr 12 w Baranowiczach

24 maja
NMP Wspomożenia Wiernych.

29 maja
bł. Urszuli Ledóchowskiej.

30 maja
Zesłanie Ducha Świętego.

POD TWOJĄ OBRONĘ

Każdy katolicki naród chlubi się tym, że ma szczególną miłość do Matki Bożej. Nie można bowiem miłować Pana Jezusa, a nie mieć w najszczególniejszej czci Jego Matki. Polska zdobyła na świecie imię "narodu maryjnego", to znaczy że w tej czci w sposób szczególny wyróżnia się od wieków. Mamy tego przykłady:

1. Cześć oddawana Maryi ze strony królów polskich - Bolesław Chrobry miał wystawić w Sandomierzu kościół pod wezwaniem Matki Bożej. Władysław Herman, uleczony cudownie - jak twierdził przez Matkę Bożą - ku Jej czci wystawił okazałą świątynię w Krakowie, a król Władysław Jagiełło dokończył ją i oddał Karmelitom. Król Zygmunt I Stary przy katedrze Krakowskiej wystawił kaplicę (Zygmuntowską) ku czci Najśw. Maryi Panny, która jest zaliczana do pereł architektury renesansu.

W muzeum Czartoryskich w Krakowie można oglądać różaniec Jana III Sobieskiego, a w Skarbcu Jasnogórskim - różaniec Stefana Batorego. W drodze do Wiednia Jan Sobieski odwiedził Piekary, sanktuarium Śląska, a jako zawołanie do boju pod Wiedniem dał wojskom imię Maryi. Na tę pamiątkę papież bł. Innocenty XI ustanowił święto imienia Maryi. Król Jan Kazimierz ogłosił uroczyście Maryję w katedrze lwowskiej dn. 1 kwietnia 1656 roku "Królową Polski" i złożył na Jej ręce znane ślubowanie.

2. Maryja patronką polskiego rycerstwa - Stefan Czarniecki przed każdą bitwą odmawiał Zdrowaś Maryja. Tadeusz Kościuszko szablę swoją poświęcił w kościele Matki Bożej Loretańskiej w Krakowie (został po nim różaniec). Na palcu hetmana Stanisława Żółkiewskiego w czasie badania grobu znaleziono pierścień z napisem: Mancipium Mariae (własność Maryi). Rycerze często broń swoją poświęcali na ołtarzu Matki Bożej. Pod Grunwaldem szli do boju z pieśnią Bogurodzica, pod Wiedniem - z okrzykiem: Maryja! Marszałek polski, Józef Piłsudski miał nad swoim łóżkiem wizerunek M.B. Ostrobramskiej. Kiedy szedł w roku 1919 na Wilno, powiedział do Bolesława Wieniawy Długoszewskiego: "Idziemy na odsiecz M.B. Ostrobramskiej". Po zajęciu Wilna marszałek na kolanach przeszedł długie schody wiodące do cudownej kaplicy. Po zdobyciu Berdycza (1920 r.) pierwsze kroki skierował do kościoła, gdzie odsłonięto cudowny obraz Matki Bożej i odmówiono Litanię Loretańską. Obrona Jasnej Góry była dowodem namacalnym, że Maryja nie opuści swojego narodu.

3. Maryja patronką miast polskich. Bardzo często mieszczanie zdobili swoje kamienice wizerunkami Matki Bożej, by mieć w Niej obronę. Dzisiaj jeszcze można oglądać na jednej z kamienic rynku Starego Miasta w Warszawie figurę Matki Bożej. Figury i obrazy ustawiano na murach obronnych np. Barbakanie Krakowskim. Mieszczanie również stawiali świątynie i kaplice ku czci M. Bożej. Należeli do bractw maryjnych.

4. Patronka ludu polskiego. Lud polski najbardziej ukochał Maryję. W każdym domu były Jej liczne obrazy. Na drogach i rozstajach były Jej figury i kapliczki. Na Gromniczną święcił świece. Święto Zwiastowania nazywał Matką Bożą Wiosenną; w majowych nabożeństwach wypełniał kościoły. Matkę Bożą Wniebowziętą nazywał Zielną, bo niósł wtedy do poświęcenia dożynkowe wieńce. Siewy rozpoczynał z Matką Bożą Siewną (Narodzenie M.B.). W wigilie, poprzedzające święta Matki Bożej - pościł. A gdy szedł w obce strony, daleko poza ojczystą ziemię, brał ze sobą grudkę polskiej ziemi i obrazek Matki Bożej. Do dzisiaj jeszcze powszechnym jest zwyczaj umarłym dawać do ręki różaniec. Na piersiach noszono szkaplerz lub medalik Matki Bożej. Tyle pieśni religijnych ku czci Matki Bożej nie ma żaden naród.

5. Patronka Niewiast polskich. Do XVI w. nie nadawano imienia Maryi niewiastom.

6. Królowa świętych polskich. Mieli oni do Matki Bożej szczególnie wielką atencję. Św. Wojciech, jako dziecko uratowany z ciężkiej choroby, został ofiarowany na służbę Bogu. Znana jest legenda o św. Jacku, jak wynosząc z Kijowa Najśw. Sakrament przed Tatarami, usłyszał głos z figury: "Jacku, zabierasz Syna, a zostawiasz Matkę". Figurę tę można zobaczyć dzisiaj w kościele Dominikanów w Krakowie. Ze śpiewem na ustach Slave Regina zginęli od Tatarów bł. Sabok i jego 48 towarzyszy (1260 r.). Św. Stanisław Kostka, zapytany z nagła, czy kocha Matkę Bożą, zawołał: "Wszak to Matka moja"! O kulcie do Matki Bożej św. Maksymiliana Kolbe wiemy wiele, był on dominantą jego życia.

7. Królowa zakonów polskich i bractw maryjnych. Pierwszy zakon polski, jaki powstał na naszych ziemiach - to Marianie. Założycielem był sługa Boży Stanisław Papczyński w 1701 r. W 1850 roku sługa Boży Edmund Stanisław Wojciech Bojanowski założył Zgromadzenie Sióstr Służebniczek Niepokalanego Poczęcia Najśw. Maryi Panny, które dzisiaj jest najliczniejsze ze wszystkich zgromadzeń polskich.

Wiele jest w Polsce zgromadzeń męskich i żeńskich pod wezwaniem Matki Bożej. Wymienimy tu pracujących aktualnie: Misjonarze Oblaci Najśw. Maryi Niepokalanej, Księża Saletyni, Ojcowie Najświętszych Serc, Bracia Sługi Najśw. Maryi Panny, Siostry de Notre Dame, Siostry Loretanki, Siostry Prezentki, Siostry Wizytki, Córki Maryi Wspomożenia Wiernych (salezjanki), Siostry Franciszki Matki Bożej Nieustającej Pomocy, Siostry Matki Bożej Miłosierdzia, Siostry Najśw. Maryi Panny Niepokalanej z Wrocławia.

A oto kilka bractw maryjnych: **Bractwo Literackie NM Panny** (w. XV), **M.B. Bolesnej** (XVI w.), **M.B. Szkaplernej** (XVII w.), **M.B. Częstochowskiej** (XVII w.), **Niepokalanego Poczęcia** (XVIII w.), **Zwiastowania** (XIX), **M.B. Nieustającej Pomocy** (XIX w.), **bractwo Trzeźwości pod opieką N.M. Panny** (XIX w.).

8. Sanktuaria maryjne w Polsce. Jest ich kilkaset. Pod tym względem jesteśmy w czołówce narodów chrześcijańskich. Spośród nich ponad 100 zostało uroczyście koronowanych, z tego sam ks. prymas kardynał Stefan Wyszyński koronował - 51. Świadczy to, że kult maryjny w naszym kraju stale wzrasta.

9. Matka Boża w literaturze polskiej. Prof. Bruchnalski naliczył aż 3546 utworów napisanych w Polsce i wydanych w druku ku czci Matki Bożej od roku 1902 (a nowych pozycji doszło do naszych czasów bardzo wiele). Według Bolesława Żyndy w druku czy też w ikonografii polskiej od roku 1900 do 1976 ukazało się ponad 30 tysięcy pozycji o Najświętszej Maryi Pannie. Jest to również znamienny wskaźnik żywego zainteresowania się osobą Maryi w Polsce i Jej kultu.

10. Matka Boża w polskim malarstwie i rzeźbie. Najdawniejsze wizerunki Matki Bożej spotykamy od wieku XI. Stulecia XIV, XV i XVI zostawiły nam szereg kościelnych obrazów i rzeźb. Z tego zachowało się około pięćdziesięciu w kościołach, głównie jako ozdoby ołtarzy. Wiele z nich przedstawia wartość wysokiej klasy.

Znacznie więcej z tego wieku zachowało się rzeźb. Największym i szczytowym arcydziełem jest ołtarz Wita Stwosza z lat 1477-1489, wykonany dla głównego ołtarza kościoła Mariackiego w Krakowie pt. Zaśnięcie Matki Bożej. Jest to arcydzieło na miarę światową. Z dzieł malarskich późniejszych należy wymienić Legendę o Matce Boskiej Piotra Stachiewicza (zm. 1938 r.), zawierającą kilkanaście obrazów oraz arcydzieło Jana Matejki - Śluby Jana Kazimierza (1889 r.).

11. Matka Boża w architekturze polskiej. Aż 2535 kościołów i 536 osobnych kaplic wystawiono ku czci Matki Bożej w Polsce. Pierwszy kościół pod wezwaniem "Królowej Polski" wybudowali pijarzy w Krakowie (konsekracja w 1728 r.). Okazałością wśród świątyń maryjnych wyróżniają się: katedra Mariacka w Gdańsku, największy kościół w Europie wschodniej i środkowej; katedra w Sandomierzu ze swoimi słynnymi malowidłami z wieku XV (z czasów króla Władysława Jagiełły); kościół Mariacki w Krakowie ze swoim hejnałem, znanym na świecie i polichromią Jana Matejki; katedra we Fromborku oraz konsekrowana w 1977 r. nowa świątynia w Krakowie (Nowa Huta) pod wezwaniem Królowej Polski.

K.R.

Błogosławiona

Julia Urszula Ledóchowska, założycielka Zgromadzenia Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego, urodziła się 17.IV.1865 r. w Loosdorf w Austrii. Jej stryj, kardynał Mieczysław Ledóchowski, prymas Polski, był prefektem Kongregacji Rozkrzewiania Wiary, brat Włodzimierz - przełożonym generalnym zakonu Jezuitów, a siostra Maria Teresa - założycielką misyjnego Zgromadzenia św. Piotra Klawera (została ogłoszona błogosławioną w 1975 r.)

W 1883 r. rodzina Ledóchowskich powraca do Polski i osiada w Lipnicy Murowanej koło Bochni. Julia wstępuje do klasztoru Sióstr Urszulanek w Krakowie, gdzie otrzymuje imię zakonne Urszula. W 1904 r. zostaje przełożoną domu krakowskiego; zakłada wówczas pierwszy internat dla studentek.

W 1907 r., na prośbę Polonii i ze szczególnym błogosławieństwem papieża Piusa X, s. Urszula wyjeżdża z kilkoma siostrami do Petersburga, gdzie obejmuje kierownictwo internatu przy polskim gimnazjum św. Katarzyny. Niebawem otrzymuje dom w Petersburgu, jako autonomiczny klasztor Urszulanek i zostaje mianowana jego przełożoną. Nad Zatoką Fińską, w Merentahti, otwiera szkołę z internatem dla polskich dziewcząt.

Wydalona w 1914 r. z granic imperium rosyjskiego, udaje się do Szwecji, gdzie podejmuje nowe inicjatywy. Przemierza kraje skandynawskie, wygłaszając kilkadziesiąt odczytów o Polsce, jej kulturze, historii i prawie narodu polskiego do niepodległości. Później przenosi się do Danii, gdzie organizuje dom dla osieroconych dzieci polskich emigrantów i szkołę gospodarczą dla dziewcząt.

W 1920 r. powraca do Polski z grupą sióstr i polskich dzieci. Osiedlają się w Pniewach pod Poznaniem.

Zgromadzenie włącza się dynamicznie w życie odbudowującego się kraju; obejmuje swą pracą szeroki wachlarz potrzeb społecznych i religijnych: zakłady wychowawcze, szkoły, internaty dla młodzieży akademickiej, świetlice, przedszkola, katechizacja, krucjata Eucharystyczna, Sodalicja Mariańska, wydawanie pism religijnych, apostolstwo środowiskowe na przedmieściach wielkich miast, w fabrykach i na terenach zaniedbanych.

Matka Urszula umiera w Rzymie 29.V.1939 r. w opinii świętości.

Siostry Urszulanki SJK

Wpisując matkę Urszulę Ledóchowską w poczet błogosławionych, pozostawiamy Ją Kościołowi w Polsce i Zgromadzeniu Sióstr Urszulanek, na chwałę Bożą, ku pokrzepieniu dusz ludzkich i wiecznemu ich zbawieniu.

Jan Paweł II

Zawsze z Maryją

Tę wyjątkową wiarę Maryi - a przez to wspólnotę z ludzkim losem - zauważyli chrześcijanie od samego początku istnienia Kościoła. Prośba o Jej wstawiennictwo znalazła się już w IV wieku w sercu każdej Mszy świętej, czyli w Modlitwie Eucharystycznej (według Kanonu Rzymskiego).

Najstarsze święta maryjne obchodzono w IV wieku, ale ich "rozkwit" (święta Oczyszczenia, Zwiastowania, Wniebowzięcia i Narodzenia Najśw. Maryi Panny) przypada na V wiek. Narodziły się one najpierw na Wschodzie, skąd po inwazji wojowniczego islamu, wielu chrześcijan, zwłaszcza zakonników, zmuszonych do ucieczki, przeniosło na Zachód wiele przejawów kultu maryjnego, m.in. cześć dla ikon maryjnych - ulubiony później temat dla artystów-malarzy. To właśnie z Kościoła wschodniego dotarła do nas, znana tam już od III w., modlitwa Pod Twoją obronę. Historia sztuki dowodzi, że właśnie na terenach Azji Mniejszej, później w Konstantynopolu, znajdują się najstarsze świątynie budowane ku czci Bogarodzicy.

Od X w. poświęcano Maryi jeden dzień tygodnia - sobotę. Pobożność w okresie średniowiecza, zwłaszcza XII i XIII w., pozostawiła dużą ilość takich modlitewnych tekstów, jak antyfony, hymny, sekwencje (np. Witaj, Królowo... - Salve Regina, Ave Maris stella). Z tego samego okresu pochodzi pierwsza część Zdrowaś Maryjo (Ave Maria). Część druga tejże modlitwy, zaczynająca się od słów: Święta Maryjo, Matko Boża, przyjęła się w XV w. Modlitwa ta, stawszy się własnością całego Ludu Bożego, dała początek szeroko znanym formom pobożności maryjnej - różańcowi i modlitwie Anioł Pański.

Modlitwa różańcowa, która wymaga zresztą osobnego opracowania, kształtowała się dość długo (początki Psałterza maryjnego sięgają XII w.), aż osiągnęła aktualną formę w XVIII wieku. Podobnie zwyczaj dzwonienia (Na Anioł Pański biją dzwony) po trzykroć w ciągu dnia, łącznie z trzykrotnym odmawianiem Zdrowaś Maryjo, wraz z towarzyszącymi modlitwami, ma swoją kilkuwiekową tradycję (XII-XV w.).

Nie można pominąć wyjątkowej roli zakonów w kształtowaniu czci do Matki Bożej. Benedyktyni i Cystersi, to gorliwi rzecznicy kultu Maryi Wniebowziętej; Serwici (XIII w.) pielęgnowali cześć dla Matki Bożej Bolesnej; Franciszkanie (od XIII w.) czcili szczególnie Niepokalanie Poczętą; Karmelici (XII w.), to znani propagatorzy szkaplerza maryjnego; Dominikanie - szczególnie zasłużeni w rozwijaniu modlitwy różańcowej itd.

Chyba nie ma większej wspólnoty wierzących, która nie miałaby swego sanktuarium maryjnego. Nie wszędzie, być może, w historii noszą wyraźny ślad nadprzyrodzonej interwencji "z góry", ale na pewno wszystkie są miejscem pokornego, nie schematycznego klimatu modlitewnego, zgodnego z odwiecznym duchem Kościoła, który głosił: Per Mariam ad Jesum. Wymieńmy choćby niektóre słynące łaskami sanktuaria: Lourdes (Francja), Fatima (Portugalia), Alttting (Niemcy), Einsiedeln (Szwajcaria), Góra Karmel (Palestyna), Ostra Brama (Litwa), Guadalupe (Meksyk)...

Z wiary w królewską godność Maryi bierze początek zwyczaj koronowania Jej obrazów czy posągów w uroczystym obrzędzie, poprzedzonym osobnym dekretem papieskim (początki - 1690 r., papież Klemens VIII). Również dawno, w XII w., pojawiła się forma społecznego kultu Maryi - mianowicie oddanie całego narodu pod wyłączną opiekę Maryi. Po raz pierwszy uczyniła to Francja wraz z królem Ludwikiem XIII (1638 r.), potem w 1646 roku Portugalia, rok później Austria itd.

Należy w tym miejscu zasygnalizować przynajmniej te świadectwa pobożności maryjnej, które na trwałe weszły do dziedzictwa kulturowego ludzkości. Nie tylko muzykolog zachwyca się takimi arcydziełami muzycznymi jak Stabat Mater - (np. J. Haydn„a, G. Verdi„ego, K. Szymanowskiego, K. Pendereckiego), Ave maria (np. Ch. Gounod„a, F. Schubert„a), Magnificat (np. G.P. da Palestriny, J.S. Bacha, J. Różyckiego) czy słynne Nieszpory Maryjne C. Monteverdi„ego. Nadal przecież zachwycają takie arcydzieła plastyczne, jak; watykańska Pieta Michała Anioła, maryjne freski Giotta w Padwie czy niezliczone Madonny pędzli najsłynniejszych mistrzów - np. Madonna Sykstyńska Rafaela z Galerii Drezdeńskiej, Madonna z kwiatkiem Leonarda da Vinci z Ermitażu w Sankt-Petersburgu czy Madonna z różą Parmigianina...

Ks. Jerzy Stefański

24, ПОНЕДЕЛЬНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

9.00, 23.50. Пад купалам сусвету. **9.15.** «Мачаха». Мастацкі фільм. **12.20.** «Суперчэмпіён-93». Міжнародны турнір-конкурс па культурызму. **13.20.** «На Волхаве». Кінанарыс. **13.30.** Навіны. **17.55.** «Дзённік Прынёмання». (Гр.). **18.10.** Размова з нагоды. Армія Краёва. (Гр.). **18.30.** Веснік гарсавета. (Гр.). **19.00.** Футбол. Чэмпіянат Беларусі. «Беларусь» (Мінск) — «Дынама» (Мінск). 2-гі тайм. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** Спартыўны тэлекур'ер. **21.55.** «Ахвяра вайны». Мастацкі фільм. **23.35.** НІКа. **00.00.** Чэмпіянат Беларусі па сінхронным плаванні.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Мультфильм. **17.15.** Вечер, посвященный Дню славянской письменности и культуры. **18.45.** Погода. **18.50.** Гол. **19.15.** Эхо недели. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Премьера художественного телесериала «Горячев и другие». 16-я серия. **21.10.** Закрытие Международного каннского кинофестиваля. **22.50.** «Новая студия» представляет: Выбор 2000, Монтаж, Здравствуйте. **00.15.** Пресс-экспресс.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00. 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Время деловых людей. **7.55.** Утренний концерт. **8.10.** Совершенно секретно. **9.05.** Устами младенца. **9.35.** Российская энциклопедия. **9.55.** Русская песня. **10.55.** «Цена невесты». Художественный фильм. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Кинотеатр повторного фильма. «Шинель». **14.40.** Досуг. **14.55.** Премьера документального фильма «Дикая природа Америки». (США). **15.25.** Там-там-новости. **15.40.** «Караван». Телеальманах. **16.10.** Трансросэфир. **16.55.** Мегаполис. **17.25.** Спасение 911. **18.20.** Как обустроить Россию. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Художественный фильм «Королевство денег». **20.20.** «Человек в рамке». Мультфильм для взрослых. **20.30.** Рек-тайм. **21.00.** Без ретуши. **22.20.** Звезды говорят. **22.25.** Спортивная карусель. **22.30.** На празднике славянской письменности и культуры. **22.45.** На сессии ВС Российской Федерации. **23.00.** «Ролан Гаррос». Теннисный турнир. **23.30.** Каунтдаун. **00.30.** Лясы.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай. **10.00.** Новости. **10.10.** Мама и я. **10.25.** Дошкольники дома. **10.50.** Поговорим о детях. **11.05.** «Династия». Серия 190. **11.50.** Советы закройщика. **12.00.** Школа для родителей. **12.20.** Дети это любят. **12.30.** Сатира и юмор. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** «Спэйтз». Сериал пр-ва Англии. **13.40.** Английский язык для детей. **14.20.** Документальный фильм. **14.40.** Загадки истории. **15.10.** Интервью с Симоном Визенталем. **15.20.** Программа о спорте. **15.30.** Чрезвычайный пересмотр. **16.00.** Сенсации XX века. **16.30.** Презентация. **17.00.** Программа дня. **17.05.** Программа для подростков. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.25.** «Спэйтз». Сериал пр-ва Англии. **18.50.** Антенна. **19.10.** Сатирическая программа. **19.20.** Рапорт. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Миниатюры. **21.15.** Телетеатр. А. Миллер. «Что-то вроде любви». **22.45.** Развлекательная программа. **23.30.** Прямо из Бельведера. **23.45.** Новости. **00.00.** Музыкальная программа. **00.10.** «Капитан Конрад». Сериал пр-ва Франции. **01.05.** Горячая линия. **01.15.** Развлекательная программа. **02.15.** «Тайны Сахары». Сериал пр-ва Италии. **03.45.** Спортивная студия.

ПОЛЬША-II

9.00. Панорама. **9.05.** Местная программа. **9.35.** «Таинственное золото города». Мультсериал. **10.00.** Студия второй программы. **10.10.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **10.35.** Женский журнал. **11.05.** Развлекательная программа. **11.35.** Хобби. **12.00.** Панорама. **12.05.** Студия второй программы. **12.10.** Спортивная программа. **13.00.** Студия второй программы. **13.10.** Специальная линия. **14.00.** Панорама. **14.05.** «400 замыслов Вирджинии». Сериал пр-ва Франции. **15.00.** Музыкальный сериал. **16.00.** Документальный сериал. **16.55.** Программа дня. **17.00.** Развлекательная программа. **17.30.** Панорама. **17.35.** Спорт. **17.50.** «Таинственное золото города». Мультсериал. **18.15.** Обзор кинохроник. **18.50.** Польская кинохроника. **19.00.** Местная программа. **19.30.** Панорама. **19.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **20.00.** «Наш век». Документальный сериал. **21.00.** «Алло, алло». Сериал пр-ва Англии. **21.30.** Автожурнал. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **23.40.** Без обезболивания. **23.00.** «Побег их ковры». Сериал пр-ва Австралии. **00.00.** Точка зрения. **00.30.** Ночь и стресс. **00.50.** Балетные встречи в Лодзи. **01.00.** Панорама.

25, ВТОРНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Галасам маім». Фільм-канцэрт. **11.00.** Футбол. Чэмпіянат Беларусі. «Беларусь» (Мінск) — «Дынама» (Мінск). 2-гі тайм. **11.50.** Мастацкі фільм «Ахвяра вайны». **13.30.** Навіны. **16.00.** Сізбар-топ-10. **17.00.** Да 60-годдзя Дзяржаўнага тэатра оперы і балета Беларусі. «Іспанія — краіна вячэрняй зоркі». **18.15.** Хімія — прырода — чалавек. **18.20.** «Дзённік Прынёмання». (Гр.). **18.30.** Лідская панарама. (Гр.). **19.00.** Абласныя навіны (Віцебск). **19.10.** Мост. **19.40.** Эканамічная хваля. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** «Мачаха». Мастацкі фільм. **22.25.** НІКа. **22.40.** На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — Тэлебіржа; Пад купалам сусвету.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Домисолька. **8.40.** Премьера художественного фильма «Просто Мария» (Мексика). **9.25.** «Горячев и другие». Художественный телесериал. 16-я серия. **9.55, 13.15.** Мультфильм. **10.00.** «Голубая стрела». Художественный фильм для детей. (Польша). **10.50, 00.20.** Пресс-экспресс. **11.20.** «Назначение». Художественный фильм. **12.45.** Премьера документального фильма «Китайская капуста». **14.25.** Деловой вестник. **14.40.** Мир денег Адама Смита. **15.10.** Блокнот. **15.15.** Поэтический альбом. **15.40.** Наш музыкальный клуб. **16.20.** Премьера мультфильма «Летающий дом». 10-я серия (США). **16.50.** Технодром. **17.25.** Межгосударственный телеканал «Останкино» представляет программу: «Далекий партнер содружества». **17.50.** Погода. **17.55.** «Просто Мария». **18.40.** Навстречу Московскому кинофестивалю. **18.55.** Тема. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Премьера телеспектакля «Я — Фейербах». **22.10.** Музыка в эфире. **00.30.** Мир на досуге.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Время деловых людей. **7.55.** Мульти-пульти. **8.05.** Без ретуши. **9.00.** Непознанная Вселенная. **9.30.** «К-2» представляет: Абзац. **10.20.** Рек-тайм. **10.50.** Параллели. **11.05.** «Фуфель». Художественный фильм. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Экзотика. **14.25.** Программа «03». **15.00.** Телебиржа. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Студия «Рост». **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Сказки для родителей. **17.30.** Наш партнер. **17.45.** Большой круг. **18.05.** Как обустроить Россию. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Премьера художественного телефильма «Санта-Барбара». 171-я серия. **20.15.** Аз есмь. **21.00.** Кабаре «Околесица». **22.20.** Звезды говорят. **22.25.** Спортивная карусель. **22.30.** Ваше право. **22.45.** На сессии ВС Российской Федерации. **23.00.** От авангарда до наших дней. **00.00.** Концерт джазовой музыки.

ПОЛЬША-I

7.00. «Тайны Сахары». Сериал пр-ва Италии. **8.35.** «Билл Гоусби шоу». Сериал пр-ва США. **9.00.** Музыкальная программа. **10.00.** Новости. **10.10.** Мама и я. **10.25.** Дошкольники дома. **10.50.** Поговорим о детях. **11.00.** «Капитан Конрад». Сериал пр-ва Франции. **12.00.** Рынок труда. **12.20.** Приятное с полезным. **12.30.** В другом плане. **12.45.** Клуб одиноких сердец. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.50.** Документальный сериал. **14.45.** Кухня. **15.05.** Книга чудес техники. **15.20.** Рисуй с нами. **15.35.** Клуб домашнего компьютера. **15.55.** Встречи с цивилизацией. **16.00.** Играет музыка. **16.20.** Мы в космосе. **16.35.** Джойстик. **17.00.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для детей. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.25.** «Билл Гоусби шоу». Сериал пр-ва США. **18.50.** Журнал потребителей. **19.15.** История второй мировой войны. **19.40.** Сеймограф. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **20.55.** 7 минут для министра труда. **21.15.** «Фредидурк». Фильм пр-ва Польши. **22.55.** Публицистическая программа. **23.25.** Искусство, не искусство. **23.45.** Вечерние новости. **00.00.** Музыкальная программа. **00.10.** Провинциальный блокнот. **00.40.** Мир без границ. **01.00.** Горячая линия. **01.10.** Концерт. **01.35.** «Чемпион». Фильм пр-ва Польши. **02.50.** Телетеатр.

ПОЛЬША-II

9.00. Панорама. **9.05.** Местная программа. **9.35.** «Аннетта». Мультсериал. **10.10.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **10.35.** Мир женщин. **11.05.** Экспресс репортеров. **11.35.** Развлекательная программа. **12.00.** Панорама. **12.05.** Опера. **14.00.** Панорама. **14.05.** Отчизна. **14.20.** «Кельнеры». Фильм пр-ва США. **15.00.** Открытая студия. **16.00.** Легенды кино. **16.50.** Программа на вечер. **17.00.** Тележурнал. **17.30.** Панорама. **17.35.** Стиль в моде. **17.50.** «Аннетта». Мультсериал. **18.20.** Отчизна. **18.40.** Моя вера. **19.00.** Местная программа. **19.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **20.00.** Легенды кино. **21.20.** Концерт. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.45.** Колесо фортуны. Телетурнир. **23.20.** «Похоронная церемония». Фильм пр-ва Польши. **01.05.** Панорама.

26, СРЕДА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Мачаха». Мастацкі фільм. **11.35.** Рускаму тэатру — 60 гадоў. **13.30.** Навіны. **16.00.** Відзьма-нявідзьма. **17.00.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **17.15.** Рынак і эканоміка. **17.40.** Дакументальны фільм. **18.10.** «Гараднiца». Літаратурна-мастацкая праграма (Гр.). **19.00.** Абласныя навіны (Гомель). **19.10.** Кавярня «Пяці зорак». **19.40.** ТА «Рэха». **20.00.** Вёсны «Беларускай нівы». **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** «Мачаха». **22.25.** НІКа. **22.40.** На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — Пад купалам сусвету; Топ-агент, Музычная праграма; Валейбол. Чэмпіянат Еўропы. Жанчыны. Беларусь — Іспанія.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.15. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20, 12.25.** Мультфильм. **8.25.** Премьера художественного фильма «Просто Мария». (Мексика). **9.10.** Торговый мост. **9.40.** В мире животных (с сурдопереводом). **10.20.** «Переполох». Передача Грузинского телевидения для детей. **11.50, 00.25.** Пресс-экспресс. **11.20.** «Криминальный талант». Художественный фильм. 1-я серия. **12.40.** Премьера документального фильма «Тень птицы». **12.30.** Теннис. Открытый чемпионат Франции. **14.25.** Телемикст. **15.10.** Блокнот. **15.15.** «Надежд питомцы золотых». О грузинской диаспоре в России. **16.00.** Концерт мастеров искусств Грузии. **17.20.** Последняя война в Грузии. **17.55.** Погода. **18.00.** «Просто Мария». **18.45.** Миниатюра. **18.55.** Общественное мнение. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Общественное мнение. **20.55.** Маленький триптих. **21.05.** Футбол. Кубок европейских чемпионов. Финал. «Олимпик» (Франция) — «Милан» (Италия). **23.40.** L-клуб.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Время деловых людей. **7.55.** Утренний концерт. **8.15.** Кабаре «Околесица». **9.10.** У Ксюши. **9.40.** Досуг. **9.55.** От авангарда до наших дней. **10.55.** Уголь и власть. **11.05.** Художественный телефильм «Санта-Барбара». 171-я серия. **11.55.** Российская энциклопедия. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Программа «03». **13.55.** Любимые комедии. «Я шагаю по Москве». **15.15.** Сигнал. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Студия «Рост». **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Христианская программа. **17.30.** Как обустроить Россию. **17.45.** Звездный дождь. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Санта-Барбара». 172-я серия. **20.15.** Сам себе режиссер. **20.45.** Экран криминальных сообщений. **21.00.** Студия «Нота бене». **22.20.** Звезды говорят. **22.25.** Спортивная карусель. **22.30.** На празднике славянской письменности и культуры. **22.45.** На сессии ВС Российской Федерации. **23.15.** «Ролан Гаррос». Теннисный турнир. **23.45.** Экзотика. **00.45.** Баскетбольное обозрение.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай. **10.00.** Новости. **10.10.** Мама и я. **10.25.** Дошкольники дома. **10.50.** Поговорим о детях. **11.00.** «Смерть ученика». Сериал пр-ва Германии. **12.00.** Документальный фильм. **12.30.** Далекие близкие. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Орфография. **14.05.** Наш век. **15.00.** Большие споры поляков. **15.25.** Каталог памятников. **15.35.** Фотография. **16.00.** Современная польская проза. **16.30.** Композитор и его город. **17.00.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для подростков. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.25.** Художественный фильм. **19.15.** Здоровье. **19.35.** Мы и мир. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** Спортивная студия. **23.05.** Это несправедливо. **23.30.** Что слышно? **23.45.** Новости. **00.00.** Музыкальная программа. **00.10.** Горячая линия. **00.20.** Художественный фильм. **02.15.** «Белое танго». Фильм пр-ва Польши. **03.10.** Это люблю. **04.00.** Важнейшие события XX века.

ПОЛЬША-II

9.00. Панорама. **9.05.** Местная программа. **9.35.** «Приключения Гукки Фина». Сериал пр-ва Японии. **10.10.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **10.35.** Мир женщин. **11.05.** Английский язык. Урок 30. **11.35.** Развлекательная программа. **12.00.** Панорама. **12.15.** Спортивная студия. **13.00.** Студия второй программы. **13.10.** Развлекательная программа. **13.30.** Автожурнал. **14.00.** Панорама. **14.05.** Сериал пр-ва Швеции. **15.00.** Открытая студия. **16.00.** С земли польской. **16.55.** Программа на вечер. **17.00.** Артист и его мир. **17.30.** Панорама. **17.35.** Спорт. **17.45.** Розыгрыш лото. **17.55.** «Приключения Гукки Фина». Сериал пр-ва Японии. **18.15.** Экостресс. **18.35.** От первого до первого. **19.00.** Местная программа. **19.30.** Панорама. **19.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **20.00.** Документальный сериал. **21.00.** Сериал пр-ва Швеции. **22.00.** Панорама. **22.30.** Экспресс репортеров. **23.00.** Телетеатр. **01.00.** Панорама. **01.05.** Развлекательная программа.

27, ЧЕТВЕРГ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Мачаха». Мастацкі фільм. **10.40.** ТЭ «Рэха». **11.00.** «Карчмарка». Спектакль Гродзенскага драмтэатра. **13.30.** Навіны. **16.40.** Ручайкі з крынічкі. **17.20.** Тэлебіржа. **17.30.** Дакументальны фільм. **17.50.** «Над Нёманам». Праграма на польскай мове. (Гр.). **18.30.** Навіны бі-бі-сі. **19.00.** Абласныя навіны (Гр.). **19.10.** Зачытайце маё пісьмо... **19.15.** Здароўе. **19.45.** Пазіцыя ўрада. **20.00.** Мэта — прафесія. Працоўнае выхаванне школьнікаў. (Гр.). **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** «Мачаха». **22.25.** Творчае маладзёжнае аб'яднанне «Крок». **23.55.** На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — Пад купалам сусвету.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 22.50. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Мультфильм. **8.30.** Премьера художественного фильма «Просто Мария» (Мексика). **9.15.** Футбол. Кубок европейских чемпионов. Финал. «Олимпик» (Франция) — «Милан» (Италия). **11.50, 00.25.** Пресс-экспресс. **11.20.** «Криминальный талант». Художественный фильм. 2-я серия. **12.45.** «Провинциальный анекдот». Короткометражный художественный фильм. **13.20.** «Саудовская Аравия. Ислам и цивилизация». Кинопрограмма. **14.25.** Телемикст. **15.10.** Блокнот. **15.15.** ... До 16 и старше. **15.55.** «Предисловие к завтра». **Программа Азербайджанского телевидения.** **16.20.** Концерт мастеров искусств Азербайджана. **17.20.** «Путь к свободе». Азербайджан сегодня. **17.55.** Погода. **18.00.** «Просто Мария». **18.45.** Кинопанорама. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Лотто «Миллион». **21.10.** Репортаж ни о чем. **21.20.** К 70-летию «Мосфильма». Художественный фильм «Агония». 1-я и 2-я серии. **00.35.** Возможно все.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Время деловых людей. **7.55.** «Бурда моден» предлагает... **8.25.** Студия «Нота бене». **9.20.** Сам себе режиссер. **9.50.** Экзотика. **10.50.** Параллели. **11.05.** Художественный телефильм «Санта-Барбара». 172-я серия. **11.55.** Российская энциклопедия. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Оман: рывок в XXI век. **13.45.** XX век в кадре и за кадром. **14.30.** «Разговор по душам на дипломатическом приеме». Раймонд Паулс в Москве. **15.00.** Алгоритмы. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Хроника национальной политики. **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Музыка крупным планом. **17.30.** М-трест. **17.45.** Парламентский час. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Санта-Барбара». 173-я серия. **20.15.** Хроно. **20.45.** Давайте разберемся. **21.00, 22.40.** «Отечество мое». Юбилейная программа, посвященная 290-летию со дня основания Санкт-Петербурга. **22.20.** Звезды говорят. **22.25.** Спортивная карусель. **22.30.** Экран криминальных сообщений.

ПОЛЬША-I

7.00. Художественный фильм. **8.15.** «Клиника в Шварцвальде». Сериал пр-ва Германии. **9.00.** Это люблю. **10.00.** Новости. **10.10.** Мама и я. **10.25.** Дошкольники дома. **10.50.** Поговорим о детях. **11.00.** «Клуб «Парадайс». Сериал пр-ва США. **11.50.** Репортаж. **12.30.** Военно-документальная программа. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.50.** Подводная одиссея команды Кусто. **14.40.** Мы живем в Польше. **15.00.** Польская скульптура. **15.20.** Животные мира. **16.05.** Через моря и льды. **16.35.** Как быть молодым красивым и отважным. **17.00.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для молодежи. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.25.** «Клиника в Шварцвальде». Сериал пр-ва Германии. **19.10.** Католический журнал. **19.30.** Армии мира. **19.45.** Сатирическая программа. **20.00.** Музыкальный ящик. **20.10.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** «Клуб «Парадайс». Сериал пр-ва США. **22.10.** Студия «Европа». **22.50.** Фестиваль песни «Вроцлав-93». **23.15.** Пегас. **23.45.** Новости. **00.00.** Музыкальная программа. **00.10.** Большие споры поляков. **00.40.** Спокойной ночи. **01.00.** Горячая линия. **01.10.** Я это люблю. **02.15.** «Таис». Фильм пр-ва Польши. **03.55.** Документальный фильм.

ПОЛЬША-II

9.00. Панорама. **9.10.** Местная программа. **9.40.** Жизнь в зоопарке. **10.00.** Трансляция заседаний сейма. **16.55.** Программа на вечер. **17.00.** Большой мяч. **17.30.** Панорама. **17.35.** Повторение прошлого. **17.50.** Жизнь в зоопарке. **18.15.** В тени кремля. **18.50.** Публицистическая программа. **19.00.** Местная программа. **19.30.** Панорама. **19.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **20.00.** Репортаж. **20.20.** Женщины джаза. **21.00.** Концерт. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.45.** Колесо фортуны. **23.20.** «Убийство китайского букмекера». Фильм пр-ва США. **01.05.** Панорама. **01.15.** Спортивная студия.

28, ПЯТНИЦА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Мачаха». Мастацкі фільм. **10.45.** Пазіцыя ўрада. **11.00.** Цэнтр. **12.10.** Фестываль «Мінская вясна». **13.30.** Навіны. **16.40.** Усе мы родам з дзяцінства. **17.20.** Сёння — Дзень пагранічніка. **18.20.** Толькі па пятніцах. Інфармацыйна-публіцыстычная праграма. (Гр.). **19.00.** Футбол. Чэмпіянат Беларусі. «Дынама» (Мінск) — «Тарпеда» (Мінск). 2-гі тайм. **19.50.** Знаёмцеся: більярд. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** Мастацкі фільм. «Віла «Архідэя». (Югаславія, Вялікабрытанія). **23.10.** НІКа. **23.25.** На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. Пасля заканчэння — Тэлебіржа; Пад купалам сусвету; Футбол. Чэмпіянат Беларусі. КІМ (Віцебск) — «Нёман» (Гродна). 2-гі тайм.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Премьера мультфильма «Маленькая волшебница». **9.30.** Клуб путешественников (с сурдопереводом). **10.20, 18.20.** Америка с М. Таратутой. **10.50, 01.15.** Пресс-экспресс. **11.20.** Для вас, театралы. «Виноватые». Фильм-спектакль. **13.40.** Теннис. Открытый чемпионат Франции. **14.25.** Бридж. **14.50.** Бизнес-класс. **15.05.** Блокнот. **15.10.** Олеся и компания. **15.40.** «Под одной крышей». Мультфильм. **15.55.** Дело. **16.05.** Дорога к независимости. **16.30.** Концерт мастеров искусств Армении. **17.20.** «Лица». Портреты современной Армении. **17.50.** Погода. **17.55.** Человек и закон. **18.45.** Поле чудес. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Человек недели. **20.55.** Премьера художественного фильма «Привидения в наследство». (Франция, Испания). 2-я серия. **23.35.** ВИД представляет: Политбюро, Музобоз, Автошоу, Я почти знаменит.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Время деловых людей. **7.55.** Телекроссворд. **8.25.** Отечество мое. **9.20.** Золотая шпора. **9.50.** Мастера. **10.50.** Досуг. **11.05.** Художественный телефильм «Санта-Барбара». 173-я серия. **11.55.** Сотвори добро. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Ижица. **13.55.** Белая ворона. **14.40.** Трансросэфир. **15.10.** Телебиржа. **15.40.** Там-там новости. **15.55.** Студия «Рост». **16.25.** Минарет. **16.55.** «Сослан на планету Земля». Художественный фильм. 12-я серия. **17.45.** Парламентский час. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Премьера телеэкрана. «Жертвы войны». **21.05, 22.30.** «К-2». Открытый российский кинофестиваль. **22.20.** Звезды говорят. **22.25.** Спортивная карусель. **22.45.** Вечерний салон. **00.15.** «Ролан Гаррос». Теннисный турнир. **00.45.** Международный турнир по самбо «Мемориал А. А. Харлампиева».

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай. **10.00.** Новости. **10.10.** Мама и я. **10.20.** Дошкольники дома. **11.00.** Музыкальный фильм пр-ва Франции. **12.45.** Четверть часа на экране. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Только у нас. **13.55.** Тема дня. **14.00.** Репортаж. **14.20.** Документальный сериал. **14.55.** Законы и люди. **15.10.** Телепластикон. **15.30.** День ребенка. **16.00.** Евротуристика. **16.15.** Такая жизнь. **16.35.** Если не Оксфорд, то что? **16.55.** Какая школа? **17.00.** Программа на вечер. **17.05.** Для детей. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Важнейшие события XX века. **19.00.** Каждый имеет право. **19.20.** Свидание «в темную». **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** «Десять заповедей». Фильм пр-ва США. **23.15.** Всегда вечером. **23.45.** Вечерние новости. **00.00.** Музыкальная программа. **00.10.** Горячая линия. **00.20.** Концерт. **02.00.** Агнешка Осецкая приглашает. **03.00.** «На неприятности. . . Беднарский». Сериал пр-ва Польши. **03.50.** Программа французского телевидения.

ПОЛЬША-II

9.00. Панорама. **9.05.** Местная программа. **9.35.** Мультфильм. **10.00.** Трансляция заседания сейма. **16.55.** Приветствие. **17.00.** Программа для молодежи. **17.30.** Панорама. **17.35.** Спорт. **17.50.** Мультсериал. **18.20.** «Кэт и Алли». Сериал пр-ва США. **19.00.** Местная программа. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.45.** Колесо фортуны. **23.20.** «Рио-негро». Фильм пр-ва Франции. **01.15.** Панорама. **01.25.** Телеспектакль. В. Лысяк. «Селекция — III».

29, СУББОТА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 23.55.** Пад купалам сусвету. **8.25.** Мастацкі фільм «Віла «Архідэя». **10.00.** Паказвае Віцебск. **11.00.** Тыдзень планеты. **11.15.** Урокі здароўя. **11.45.** Роднае слова. **12.15.** Ці ёсць будучыня ў беларускай акадэмічнай навукі... **12.45.** Жыццё з песняй. **13.10.** ПІК. **13.55.** «Два дні з жыцця мастака». Тэлефільм. **14.30.** Беларусь збірае сяброў. **16.35.** «Як на споведзь...» Народны пісьменнік Беларусі Васіль Быкаў. **17.35.** Грамадская думка. **18.35.** Працістаянне. **19.05.** Рок-Айленд-шоу. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.35.** «Джынджэр і Фрэд». Мастацкі фільм. (Італія). **23.40.** НІКа. **00.05.** Відзьма-нявідзьма.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.15, 14.00, 20.00, 23.00. Новости. **6.35.** Утренняя гимнастика. **6.45.** Пресс-экспресс. **6.55.** Субботнее утро делового человека. **7.40.** Спорт-шанс. **8.10.** «Марафон-15» — малышам. **8.35.** Погода. **8.40.** Эльдорадо. **9.10.** Автограф по субботам. **9.40.** Авиакосмический салон. **9.55.** Студия «ОКО» представляет премьеру документального фильма «Недаром помнит вся Россия...» **10.45.** Музыкальный киоск. **11.15.** Служенье муз не терпит суеты... **11.45.** Балет на Пушкинской. **12.15.** Технодром. **12.30.** Фильмы режиссера Г. Панфилова. «Начало». **14.25.** Премьера мультфильма «Принц и Русалочка» (Франция). **14.50.** Азбука собственника. **15.00.** Уходящая Русь. **15.30.** Спортивная программа «Ультра-си». **16.10.** Красный квадрат. **16.50.** Актеры, актеры, актеры. **17.35.** Счастливый случай. **18.35, 20.40.** Премьера художественного фильма «Последние дни Помпеи». 4-я и 5-я серии. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **21.20.** Студия «Резонанс» представляет. **21.45.** «Под знаком зодиака». Близнецы. **23.50.** Ограбление по... **00.15.** Художественный фильм «Круг огня».

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Свой взгляд на мир. **7.55.** «Ролан Гаррос». Теннисный турнир. **8.25.** Студия «Рост». **8.55.** Лад-галерея. **9.25.** Козырная дама. **10.10.** Сигнальный экземпляр. **10.20.** Публицистическая программа «45». **11.05.** «Табачный капитан». Художественный фильм. **12.25.** Мульти-пульти. **12.35.** Телеэрудит. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.20.** Пилигрим. **14.05.** Зигзаг удачи. **15.05.** «К-2» представляет: «Звезды» Америки. **15.35.** «Лунная женщина». Поет Н. Джигурда. **16.20.** Футбол без границ. **17.15.** Фильм-премьер. **17.30.** «Горячее сердце». На спектакле в Малом театре. **18.15.** Устами младенца. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Шарман-шоу. **20.55.** Телеэрудит. **21.00.** Контрасты. **21.40.** Репортер. **22.20.** Звезды говорят. **22.25.** Спортивная карусель. **22.30.** Волейбол. Первенство мировой лиги. Россия — Германия. **23.30.** Программа «А».

ПОЛЬША-I

8.25. Программа дня. **8.30.** Информационно-хозяйственный журнал. **9.35.** Все об огороде. **10.00.** Новости. **10.10.** «Зерно». Программа католической редакции для детей. **10.35.** Программа для детей и молодежи. **11.50.** Английский язык для детей. **12.00.** Документальный фильм. **13.00.** Новости. **13.10.** Сцены и картины. **13.40.** Звериная одиссея. **14.30.** Музыкальный журнал. **15.00.** Мультфильмы У. Диснея. **16.20.** Музыкальная программа. **17.20.** Телетеатр. Л. Штафф. «Дождь стучит в окно». **18.00.** Телеэкспресс. **18.25.** «Детектив в сутане». Сериал пр-ва Англии. **19.10.** Телетурнир. **19.25.** Развлекательная программа. **20.00.** Детский журнал. **20.10.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Польские зоопарки. **21.25.** Спортивная студия. **23.15.** Новости. **23.40.** Развлекательная программа. **00.55.** Ночное кино. «Дикая орхидея». Фильм пр-ва США. **02.45.** Иная музыка. **03.00.** «На неприятности. . . Беднарский». Сериал пр-ва Польши. **03.55.** Развлекательная программа.

ПОЛЬША-II

8.30. Военно-документальная программа. **9.00.** Панорама. **9.05.** Программа для детей. **10.05.** «Такие одинокие». Программа для глухонемых. **10.25.** Урок языка глухонемых. **10.30.** Приветствие. **10.40.** Документальный фильм. **11.10.** Концерт. **11.40.** Развлекательная программа. **12.45.** Киносеанс. **13.20.** Телетурнир. **14.00.** Развлекательная программа. **14.30.** Домашний врач. **14.50.** Музыкальная программа. **15.00.** Документальный фильм. **15.30.** Спортивная программа. **16.20.** Животные мира. **17.00.** Развлекательная программа. **17.25.** Розыгрыш лото. **17.30.** Панорама. **17.40.** Программа на вечер. **17.45.** «Полный дом». Сериал пр-ва США. **18.10.** Фестиваль морской песни. **19.00.** Местная программа. **19.30.** Программа для детей. **19.35.** Фестиваль короткометражных фильмов. **20.10.** Академия польского кино. **22.00.** Панорама. **22.25.** Слово на воскресенье. **22.35.** Киножурнал. **23.15.** Развлекательная программа. **23.50.** «Огненный крест». Сериал пр-ва США. **00.40.** Портрет актрисы. **01.00.** Панорама. **01.05.** Спортивная студия. Кубок мира по регби.

30, ВОСКРЕСЕНЬЕ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 20.30.** Пад купалам сусвету. **8.25.** Слова да чалавека. **8.55.** «Мачаха». Мастацкі фільм. **9.45.** Атрыманне жылля: праблемы, праблемы... **10.45.** Хімія — прырода — чалавек. **11.45.** Дзівосны свет. **12.15.** Мінская брама. **13.55.** Далучэнне. **14.15.** «Прыгоды ў каралеўстве». Мультфільм. 17-я серыя. **14.55.** Топ-агент. **15.30.** Таямніца. **16.00.** Гандбол. Чэмпіянат Еўропы. Жанчыны. Беларусь — Славакія. **17.30.** «Ліцэіст». Сустрэча з вучнямі і выкладчыкамі беларускага гуманітарнага ліцэя. **18.05.** Рандэву на арэне. **19.00.** Сустрэча для вас. Працяг размовы з генеральным пракурорам Рэспублікі Беларусь В. І. Шаладонавым. Прамая лінія. **20.00.** Панарама. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Кантакт. Інфармацыя. Рэклама. **21.20.** «Мадэмуазель Стрыптыз». Мастацкі фільм. (Францыя). **00.00.** Сізбар-топ-10.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.20, 14.00, 17.45, 23.00. Новости. **6.35.** Утренняя гимнастика. **6.45.** Тираж «Спортлото». **7.00.** Час силы духа. **8.00.** Центр. **8.30.** Премьера мультфильма «Денвер — последний из динозавров». **9.00.** Пока все дома. **9.30.** Утренняя звезда. **10.20.** Теннис. Открытый чемпионат Франции. **10.50.** Военное ревю. **11.45.** Премьера фильма для детей «Приключения Черного красавчика». **12.10.** Под знаком ПИ. **13.00.** Премьера мультфильма «Пиф и Геркулес». **13.10.** Премьера документального фильма «Подводная одиссея команды Кусто». **14.20.** Диалог в прямом эфире. **15.00.** Клуб путешественников. **16.00.** Премьера мультфильмов «Каспер и его друзья» (Англия), «Настоящие охотники за привидениями» (США). **16.50.** Панорама. **17.30.** Телелоция. **18.00.** Променад в Мариинском. **18.45.** Погода. **18.50.** Художественный фильм «Кольцо». **20.15.** Парад фестивалей. **21.00.** Итоги. **21.45.** Спортивный уик-энд. **22.00.** «Ныне». Религиозная программа. **23.25.** Максима. **00.05.** «Интердансшоу «Звездный экспресс».

КАНАЛ РОССИЯ

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Мульти-пульти. **7.55.** Родники. **8.25.** Студия «Рост». **8.55.** Ностальгические посиделки. **9.20.** Программа «Ключ». **9.50.** Возвращение. **10.10.** Аты-баты... **10.40.** Кипрас Мажейка. **11.10.** Музей кино. «Катька — бумажный ранет». **12.40.** Шесть соток. **13.20.** Не вырубить... **13.35.** Лучшие игры НБА. **14.35.** Российская энциклопедия. **15.20.** Познер и Донахью. **15.25.** В мире животных. **16.50.** Волшебный мир Диснея. «Новые приключения Винни-Пуха», «Черный плащ». **17.45.** Великие цирки мира. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Джентльмен-шоу. **19.55.** Телеафиша. **20.10.** Волейбол. Первенство мировой лиги. Россия — Германия. **21.25.** У Ксюши. **22.20.** Звезды говорят. **22.25.** Спортивная карусель. **22.30.** Премьера телеэкрана. «Сатана».

ПОЛЬША-I

7.55. Программа дня. **8.00.** Подводная одиссея команды Кусто. **8.45.** Сельское хозяйство в мире. **9.15.** Сельскохозяйственная программа. **9.40.** Польские зоопарки. **10.00.** Сериал пр-ва США. **10.25.** Телеутро. **11.15.** Английский язык для детей. **11.25.** Документальный фильм. **12.20.** В кино и на кассете. **12.40.** «Неделя». Сельскохозяйственный журнал. **13.25.** Телеконцерт пожеланий. **13.55.** Театр для детей. **14.45.** С камерой среди зверей. **15.05.** «Прощай Роксфеллер». Сериал пр-ва Польши. **15.50.** Наша весна. **16.30.** Сто вопросов. **17.15.** История фестивалей в Ополе. **18.00.** Телеэкспресс. **18.30.** «Династия». Серия 191. **19.20.** Семь дней — мир. **19.50.** Сатирическая программа. **20.00.** Вечеринка. Мультфильмы У. Диснея. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** «Жемчуг в короне». Сериал пр-ва Англии. **23.05.** Программа кабаре. **23.10.** Спортивное воскресенье. **00.35.** Горячая линия. **00.45.** «Пьяный ангел». Фильм пр-ва Японии. **02.25.** Телелексикон юмора. **03.05.** «Аквен Эльдорадо». Сериал пр-ва Польши. **04.00.** Музыкальная программа.

ПОЛЬША-II

8.25. Обзор событий недели. (Для глухих). **8.35.** Фильм для глухих. **10.20.** Слово на воскресенье. (Для глухих). **10.25.** Приветствие. **10.30.** Местная программа. **11.30.** Богуслав Качинский приглашает детей. **13.00.** «Семейный бумеранг». Сериал пр-ва Англии. **13.45.** Краковские легенды. **14.00.** Путешествие во времени и пространстве. **15.10.** Программа о животных. **16.00.** События недели. **16.30.** Час с Ханной Барбарой. **17.25.** Программа дня. **17.30.** Панорама. **17.40.** «Чудесные годы». Сериал пр-ва США. **18.10.** Театр в кадре. **19.25.** Программа для детей. **19.30.** «Сын земли». Фильм пр-ва Австралии. **21.10.** Час откровения. **22.00.** Панорама. **22.35.** Колесо фортуны. **23.10.** Концерт. **01.00.** Панорама. **01.05.** Концерт.

Profesor Franciszek Bujak wywodzi nazwę naszego kraju od przymiotnika polski, czyli polny, pochodzącego wprost od nazwy ziemi - pola. Polska miała oznaczać - według niego - "stare pola", lub "wielkie pola". Miała być "krainą pól".

Inni badacze nazw tłumaczyli ją, jako "ziemię Polan", wskazując na świadectwo XIII-wiecznego kronikarza, który po raz pierwszy użył tego słowa w odniesieniu do terytorium Waręgów (Kijów).

Jeszcze inni historycy języka doszli do wniosku, że Polska jako nazwa kraju powstała z tłumaczenia łacińskiego wyrazu Polonia, używanego w kancelarii książęcej: odnosiła się ona do kraju nad Wartą.

Skądkolwiek pochodzi nazwa Polski, niewątpliwie wydaje się jedno: kieruje naszą wyobraźnię ku polom.

POLSKA

Łączna długość granic wynosi 8.538 km, z czego na granicę morską przypada 524 km. Ogólna powierzchnia kraju wynosi 312.677 km kw.

Najwyższy łańcuch górski - Tatry, 2.665 metrów n.p.m.

Najwyższy szczyt - Rysy, 2.499 metrów n.p.m.

Najniżej położony punkt - Żuławy Wiślane, depresja 1,8 metra - jest to równina, utworzona na żyznych terenach ujścia Wisły.

Najdłuższa rzeka - Wisła 1.068 km. Źródła jej leżą na zboczach Baraniej Góry, w Beskidzie Śląskim.

Największe jezioro - Śniardwy 113,8 km kw, średnia głębokość 5,9 m, maksymalna 23,4 m.

Największe skupisko jezior: Pojezierze Pomorskie 4.129 zbiorników wodnych.

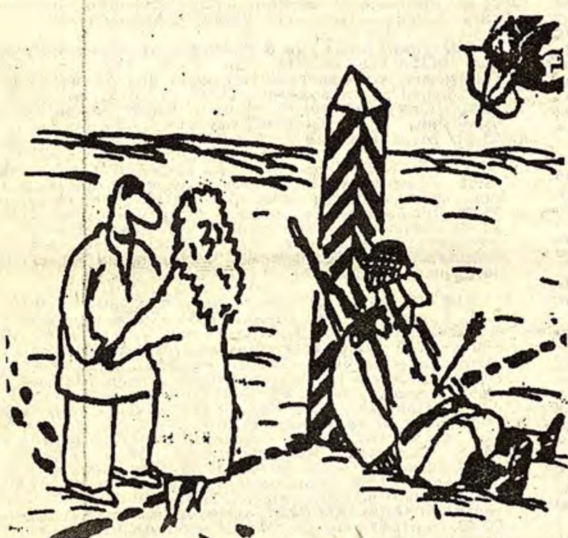
Najgłębsze jezioro - Hańcza 108,5 m.

Najwyższy wodospad - Wielka Siklawa, ok. 70 m. Leży na potoku Roztoka w Tatrach Wysokich.

Największa wyspa - Wolin 265 km kw.

Największy półwysep - Mierzeja Helska, długości 34 km, szerokości 200-3000 m.

Największy obszar piasków lotnych - Pustynia Błędowska, pow. 30 km. kw., leżąca na pograniczu Wyżyny Śląskiej i Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej.

Kalendarz imion polskich

Grzegorz

Imiona chrześcijańskie, to te, które nosili ludzie uznani za świętych (tzn. kanonizowani) lub błogosławionych (tzn. beatyfikowani). Kościół zawsze zalecał używać imion chrześcijańskich. Dlatego z dawnych imion słowiańskich do naszych czasów przetrwały głównie te, które nosili święci lub błogosławieni, a więc np. Kazimierz, Stanisław, Wojciech, również Bolesław. Z imion niekalendarzowych, tzn. nie znajdujących się w kalendarzu liturgicznym Kościoła używane są do dziś: Jarosław, Mirosław, Zbigniew, Czcibor, Czesław i kilka innych.

Jednym z chrześcijańskich imion jest Grzegorz. Nosiło je ponad 30 świętych lub błogosławionych. W tradycji polskiej najbardziej znany jest 12 marca, kiedy obchodzimy św. Grzegorza Wielkiego, papieża z VI w. W ten dzień obchodzono dawniej w szkołach polskich rodzaj juwenaliów, tzw. gregorianki, wskrzeszane niekiedy w uczelniach wyższych. W obrzędzie tym chciano uczcić papieża, który wykupywał młodzieńców, wystawionych na sprzedaż i umieszczał ich w szkołach, by przysposobieni zostali do wykonywania różnych zawodów.

Dnia 25 maja obchodzimy św. Grzegorza VII, papieża z XI w., wsławionego walką z cesarzem Henrykiem IV (Barbarossą) o tzw. inwestyturę, czyli obsadzanie stanowisk kościelnych (słynna Canossa).

Imię Grzegorz jest pochodzenia greckiego; wywodzi się od przymiotnika gregorios o znaczeniu "czuwający, gorliwy". Słynne słowa Chrystusa, skierowane do apostołów w ogrójcu: Czuwajcie (i módlcie się) brzmią po grecku: Gregoroite (kai proseuchete). Forma ta poprzez łacińskie Gregorius przeszła do Polski w postaci Grzegorz. Najczęściej imię to zdrabniane jest jako Grześ i Grzesiek. Znane są też nazwiska Grześkowiak, Gregorek, Grzesik i Grzesikiewicz, na wschodzie Polski - Hryć, Hrycek, Hryniewiecki i inne, na Pomorzu - głównie Grzenia.

Edward Breza

SERIO i półserio

"Opozycja to robienie kariery na obietnicach, których rząd nie może spełnić."

PETER LILLEY

"Moim ideałem byłby ktoś, kto tyle myśli, że nie jest zdolny do jakiegokolwiek działania".

ANDRE MÜLLER

"Nie istnieje żaden zamiennik zwycięstwa. Kto nie chce zwyciężać, musi przegrywać."

BILL CLINTON

"Dyktatorzy mody mogą się mylić. Ale zawsze znajdą się miliony kobiet, które chętnie za to zapłacą".

BARBRA STREISAND

"Kobieta zawsze robi to, czego życzy sobie jej mąż, pod warunkiem, że domyśli się on, jakie jest jej życzenie."

LIZ TAYLOR

Nasze dowcipy

- Kim będzie pani syn, gdy skończy studia?

- Czterdziestolatkiem.

●

- Pani mąż zastanawiająco szybko zrobił karierę w swoim przedsiębiorstwie.

- Tak, ale niczego mu nie mogą udowodnić!

●

Mąż radzi żonie:

- Powinnaś sobie ufarbować włosy na ciemno.

- Już ci się znudziły moje jasne włosy?

- Nie, ale czytałem, że brunetki są świetnymi kochankami...

●

- Pytasz mnie, co to jest wieczność? - mówi mąż do żony.

- Pożycz mi dziesięć milionów, to się przekonasz...

SŁAWNI POLACY

Ferdynand Antoni Ossendowski

Urodził się 27 maja 1878 r. koło Witebska. Studiował nauki matematyczno-przyrodnicze na uniwersytecie w Petersburgu oraz chemię i fizykę w Sorbonie. Wiele lat spędził w Rosji i na Dalekim Wschodzie. Podczas wojny domowej był doradcą admirała A. Kołczaka; później przedostał się do Mongolii.

W 1922 roku przyjechał do Polski. Wykładał geografię ekonomiczną i polityczną w kilku uczelniach. Odbył wiele podróży do krajów Europy, Azji, Ameryki i Afryki. Od 1935 r. był prezesem Towarzystwa Literatów i Dziennikarzy, redagował "Wiadomości Warszawskie" oraz "Film - Romans". Podczas okupacji niemieckiej brał udział w pracy konspiracyjnej. Zmarł 3 stycznia 1945 r.

F. Ossendowski jest autorem licznych reportaży, nowel, opowiadań i powieści podróżniczych, splatających wątki przygodowo-sensacyjne z fantastyczno-egzotycznymi. Do najbardziej popularnych utworów należy zaliczyć: "Przez kraj ludzi, zwierząt i bogów", "Od szczytu do otchłani", "Płomienna północ", "Pod smaganiem samumu", "Iskry spod młota", "Pod polską banderą", "Lisowczycy", "Zagończyk".

Utwory Ossendowskiego przetłumaczono na przeszło 20 języków.

KUCHNIA

Indyczka z farszem

1 nieduża (ok. 2 kg) indyczka. Farsz: 2 bułeczki, 2 jajka, 12 dag masła (pół kostki), sól, trochę startej gałki muszkatowej, 20 dag rodzynków, szczypta cukru, 2 pełne łyżki tartej bułki (jeżeli są 1-2 wątróbki drobiowe), pół kubka masła roślinnego do pieczenia.

Jeśli kupimy drób mrożony - przed przyrządzaniem należy go całkowicie rozmrozić, kładąc - najlepiej poprzedniego dnia wieczorem - do zimnej wody. Następnie dobrze wygnieść na desce i z udek indyczki czy indyka usunąć twarde ścięgna, podcinając ostrym, wąskim nożem mięso wzdłuż ścięgien, po czym usunąć ścięgna. Całego ptaka natrzeć dokładnie solą i pozostawić na godzinę.

Przyrządzić farsz: bułki namoczyć w mleku, a gdy będą miękkie odcisnąć. Masło utrzeć, dodając po jednym żółtku, następnie namoczoną bułkę, jeśli jest - posiekaną wątróbkę, w końcu ubitą sztywno pianę z białek, tartą bułkę i opłukane, dobrze osączone rodzynki. Lekko wymieszać, dodając do smaku sól, szczyptę cukru i startą gałkę muszkatałową. Część nadzienia nałożyć w tzw. wole, pozostałą ilość włożyć do wnętrza indyczki, zaszyć otwory, zawiązać nóżki, odciąć skrzydełka.

Ptaka ułożyć w brytfannie z przykrywką, podkładając masło roślinne i wlewając trochę wody, przykryć i piec w gorącym piekarniku. Co pół godziny obficie polewać indyczkę sosem, jeśli trzeba - dolać trochę gorącej wody.

Gdy mięso jest prawie miękkie, odkryć brytfannę i ładnie zrumienić ptaka.

Do indyczki można dodać smażone borówki, lub żurawiny, surówkę z czerwonej kapusty, gruszki w occie lub sałatę.

ABY ŁADNIE WYGLĄDAĆ...

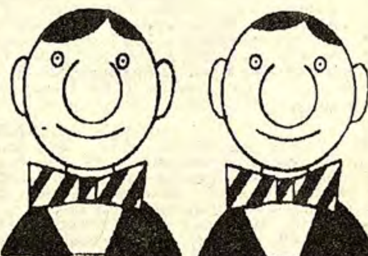
O codziennej pielęgnacji cery tłustej i suchej

Skóra tłusta jest świecąca, ma odcień szarawy i często rozszerzone pory. Cechuje ją większa odporność na zmiany atmosferyczne, mydło i wodę, ale i większa podatność na wszelkie infekcje.

Skórę tłustą dobrze jest myć dwa razy dziennie mydłem "oro" lub glicerynowym i ciepłą wodą, a spłukiwać chłodną. Szczególnie dokładnie należy myć ją wieczorem. Do płukania można dodać soli kuchennej (łyżeczka na litr wody). Dobrze jest też spłukiwać twarz serwatką.

Skóra sucha jest bardzo cienka, o barwie różowo-żółtej, skłonna do łuszczenia się i podrażnień. Wrażliwa też jest na warunki atmosferyczne. Jeżeli takiej cery nie będziemy pielęgnować, to szybko zestarzeje się...

Mając cerę suchą należy myć twarz dwa razy dziennie ciepłą przegotowaną wodą, używając delikatnego mydła (najlepiej dla dzieci). Powinno się stosować tylko kremy nawilżające. Znakomite rezultaty wzmacniające dają ochraniające maseczki ziołowe, np. mieszanka: nasienie lnu, liść rozmarynu i kwiaty rumianku (po łyżeczce), zalane przegotowaną wodą tak, aby uzyskać konsystencję papki. Dla cery bardzo suchej można przygotować maseczkę owocową: 2 truskawki i kilka malin dokładnie utrzeć na gładką masę, dodając żółtko, łyżeczkę miodu i odrobinę mąki kartoflanej. Stosować 2-3 razy w tygodniu.

"Głos znad Niemna"
Wydawca: Związek Polaków na Białorusi

Adres redakcji: 230005 Grodno ul. Dzierżyńskiego 90A tel. 44-94-57

Druk: Zakłady Graficzne Grodno, ul. Poligrafistów 4

Tygodnik: indeks 63863 Nr rej. 8 Objętość pisma - 2 drukowane arku-

Zamówienie n. 2515

Nakład: 11500 egz.

P.o. redaktora naczelnego L. Michajlik